

KODANIK TEA-SIIN TÄHTVERE VÄLJADEL
LOODI VIIMANE LAHING
TARTU VABASTAMISEL
14JAAN1919

No 22
1 9 3 2
30 senti

Laitse Kodu!

Kindlaks raha mahutamise vahendiks on
Eesti Hüpoteegipanga 8%-lised
pantlehed.

Neisse pantlehtedesse mahutatud kapitali kindlustavad eraisikute poolt panditud linnakinnisvarad (mis õnnetuste vastu täies väärtuses kindlustatud kindlustusseltsides üldiselt ja veel erilepingute põhjal, millede järele Pank õnnetuse puhul oma võlasumma ka siis kätte saab, kui omanik kahjutasust ilma jääb), panga liikmete-laenuvõtjate vastastikune vastutus ja kõik Panga varad ja kapitalid.

1. jaanuaril 1932. a. oli Eesti Hüpoteegipanga 8%-lised pantlehti käibel Kr. 6.266.100 väärtuses. Pangale panditud ja pantlehtede kindlustuseks olevaid kinnisvarasid oli Panga poolt määratud väärtuse järgi Kr. 13.615.000 eest (siia juurde tuleb arvata veel vene ajal panditud varasid Rbl. 2.580.000 väärtuses). Kinnitusseltside poolt olid neil kinnisvaradel leiduvad hooned 20 miljoni krooni eest tuleõnnetuste vastu kindlustatud.

Pantlehtede protsendid maksetakse välja kupongide ettenäitamisel kaks korda aastas: 16. apr. ja 16. okt. Pantlehed on 50 krooni, 200 krooni, 500 krooni ja 1000 krooni suured. Nad kannavad kõrget protsenti; nii, näiteks, praeguse müügihinnaga, 80%, ostes kannavad nad 10%. Iga aasta loositakse nii suure summa eest pantlehti välja, kui palju laenude kustutusmaksud ja nende maksude protsendid välja teevad. Loositud pantlehtede eest maksetakse nimesumma tervelt välja.

Rahaministri määruse järgi 10. oktoobrist 1923. a. nr. 1672 (v. Riigi Teat. nr. 126) on riiklistel asutustel lubatud neid pantlehti vastu võtta valitsusega tehtavate lepingute tagatiseks ja aktsiisi- ning tollimaksu kindlustuseks ja töö- ja hoolekande-ministri poolt 21. nov. 1924. a. (v. R. Teat. nr. 143) lubatud haigekassade ja kindlustusühingute kapitale neisse paigutada. Samuti tohib nendesse väärt-paberitesse ka vaeslaste, seltside ja omavalitsuse asutuste kapitale mahutada.

Pantlehti müüvad ja ostavad kõik suuremad pangad kodumaal. — Ette-tellimisi võtab vastu Eesti Hüpoteegipank Tartus, Promenaad 5.

Iga eestlane pidagu meeles,

- 1) et rahva majanduslik jõukus oleneb tema üksikute liikmete jõukusest,
- 2) et jõukust saab tõsta püsiva tööga ja kokkuhoidmisega,
- 3) et kõige tagajärjerikkamalt teostatakse kokkuhoidu

elukinnituse läbi,

- 4) et kogutud varanduste alalhoidmiseks on hädavajalik seda õnnetus-juhuste vastu kinnitada. Väga soodsail tingimustel pakub kinnituskaitset

tule-, elu-, rahe-, looma-, murdvarguse-, klaasikinnituse alal

EESTI OMAVALITSUSTE KINNITUSSELTS

„OMA“

Juhatus ja peakontor: Tartus, Riia tän. 41, oma majas, telef. 3-44.

Peagentuurid: Tallinnas, Rakveres, Pärnus, Viljandis, Paides ja Tõrvas.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid üle Kr. 575.000.— Kinnisvarad väärtusega üle 200.000 kr. Tartus ja Viljandis. Väljamakstud kahjutasud üle 120.000.000 s. Elukinnituse alal preemia alandus juba teisest aastast.

Ostame

tapamajas ja sigade vastuvõtte päevadel raudteejaamades

kõrgema päevahinnaga

peekon- ja pekisigu, loomi, vasikaid ning lambaid.

ÜHISUS „LÖUNA-EESTI EKSPORTTAPAMAJAD“

TARTUS,

Teguri tänaval,

Telefon 11-24 ja 11-64.

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitsealuse peastaabi ruumes.

Vastutav toimetaja kol.-ltm. J. Maide, telefon 451-94.

Tegev toimetaja leitn. A. Treufeldt, telef. 451-89.

Toimetaja kõnetunnid kella 10—12.

Kaastöö arvatakse tasuta alla, kui sellele tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvitamata ja tagasisaatmiseks markimata käsikirju alal ei hoita.

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3. Tel. 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/2 a. 3 kr., 1/4 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad à üks lehekülj: teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti järel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sisetised 60 kr.

Nr. 22

1932

SISUKORD:

- J. Roska* — 1. detsembriks
- Hoi* — Ikka edasi! Tartu maleva 8. aastapäevaks
- A. Tamman* — Soome iseseisvusvõitluse eelsündmused
- Tartumaa maleva 8. aastapäevaks
- Kuus aastat teel kahurväe pätreist kaitsealuse kahurväeni
- A. Peel* — Tartu maleva erandlikkus kaitsealuses
- P. Kogerman* — Gaasikompanii ülesandeid Tartu malevas
- E. Valdas* — Noorkotklus riigikodaniku kasvatajana
- J. T.* — Noorte kolkaste väärivad teod.
- H. M.* — Seltskond ja kaitsealuse
- 6. jalaväe rügemendi 14. aastapäev
- J. Järver* — 2. jalaväe rügement 15-aastane
- E. L.* — Mõtteid ja uusi kavatsusi suusasporti alal tuleval talvel
- A. P.* — Laskesportlikud klubid tööle!

— Elukindlustus on selleks külviväljaks, mille viljaks on teie omaste ja teie enese muretu tulevik. —

— Külviterad on mõningad kroonid preemiadena — lõikus tuhanded kroonid elukindlustussummana. —

Kõiki tänapäeva moodsa elukindlustuse hüvesid pakub teile

Kindlustusselts

„EESTI“

võimaldades

rikkalikku valikut kindlustusviisides, madalaid preemiaid, soodsaid kindlustustingimusi, soodustusi kindlustatute tervise huvides tasuta perioodilise arstilise ülevaate, tervishoidlike küsimusi käsitleva ajakirja ja operatsioonikulude lisa-kindlustuse kaudu.

Kindlustusselts „Eesti“

(asut. 1907. a.)

Valitsus:

Tartu, Suurturg 8.

Osakonnad Tallinnas ja peagu kõigis maakonnalinnades.

TARTU LINNAPANK

TARTU RAEKOJAS, TEL. 1132.

VÕTAB RAHAHOIULE jooksvale arvele, kindla tähtaja peale ja kuude viisi ning maksab ajakohast protsenti.

ANNAB LAENE.

OSTAB JA MÜÜB VÄLISRAHA JA VÄLISTŠEKKE.

TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE.

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades ja rahvarikkamates kotades maal.

Saadaval hoiukarbid!

Saadaval hoiukarbid!

Tartu Eesti Majandusühisus

Tartus, Holmi tän. 12—18.

O s a k o n n a d: Tartus, Võru tän. 4, ja Räpinas.

Kõige suurem ja vanem majandusühisus Eestis.

LAOS:

suures valikus soodsate hindadega
põllumajanduslikke, raua-, naha- ja koloniaalkaupu.

SOODSAM OSTUKOHT IGALE TARVITAJALE!

Ar 932 P
Kaitse

AD EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU

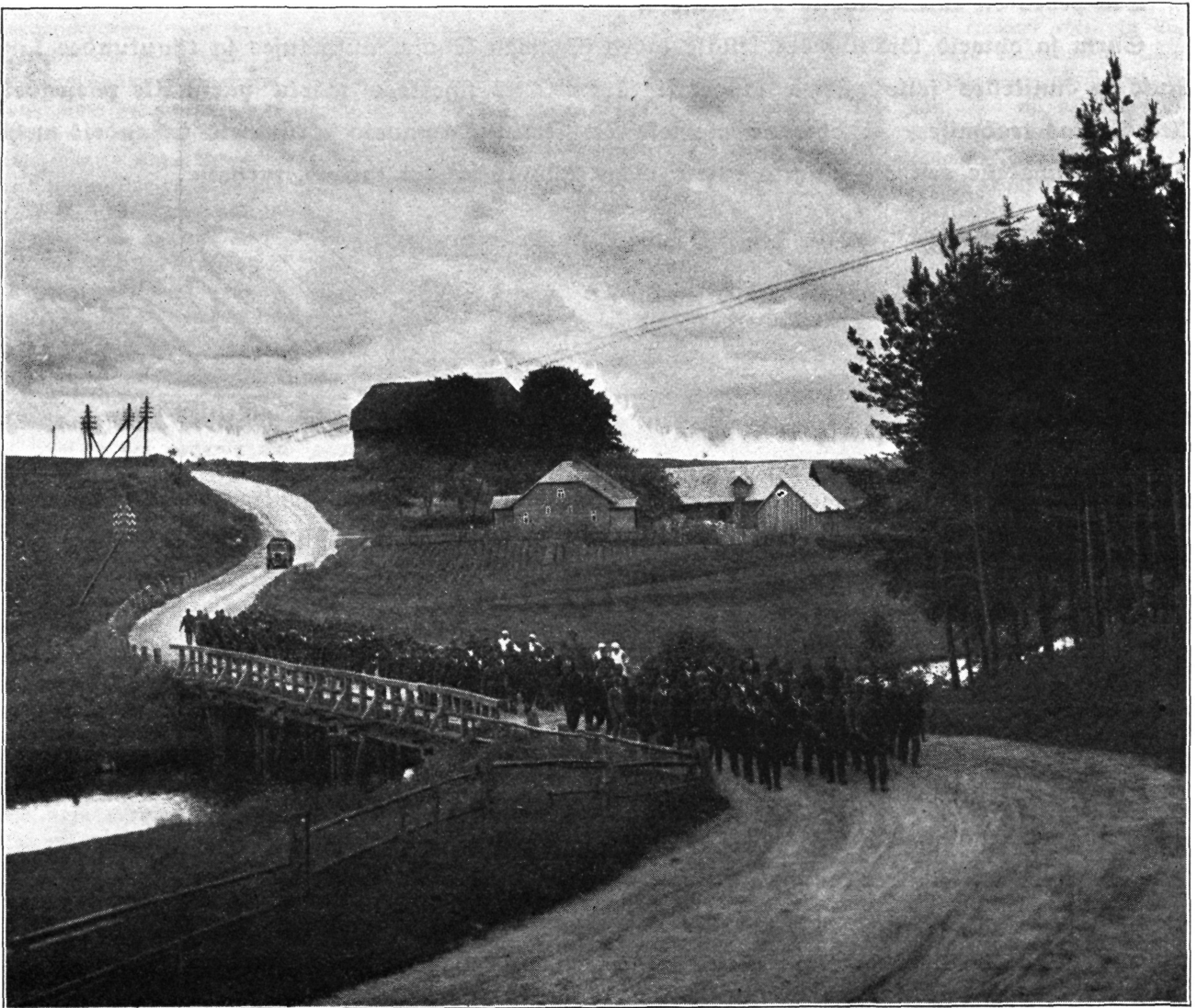
Kaitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 22

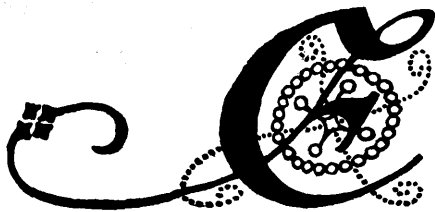
Tallinnas laupäeval, 3. detsembril 1932

VIII aastakäik

NAGU VANASTI SÕJAPÄEVIL

TARTUMAA MALEV LAAGRIMATKAL

Esimesest detsembrist meil palju ei räägita — ja õigusega.

Pärts waitides sellest mööduda aga ei saa taitfelitt, sest andsid ju turwad esimese detsembri sündmused tõuke meie taitfeliidu loomiseks.

Ja igal aastal, kui teeratakse tähtsaamatus jõulutuul esimese päewa lehte, tergiwad minewikust pildid.

Näed heitlusi, furma — kuid samal ajal tunned mingisuguse erilise kindlusega, et eesti rahwas — äratatud furmaune taoliseft suitumiseft — sai tagasi õigele teele.

Sel päewal awati meie filmad ja sel päewal sündis meie rahwa waateis ja suhtumises enamusele fuur pööre.

See pööre on tulnud meile õnnistuseks.

Surm ja ohwrid löid uue elu. Mälestades sügawas leinas, autartuses ja tänutundes lan-
genuid ja õnnitelles selle päewa tangelasi läheme lõit ühestoos wastu parimatle päewadele
selles kindlas teadmises, et ohwrte asemele on terkinud kümneid ja kümneid tuhandeid mehi,
kes Eesti wabaduse eest on walmis uutele wägitegudele ja, kui tarwis, furmale.

1. detsembril 1932. a.

Aindral-major, taitfeliidu ülem.

Mie põlw on rikas elamustelt. Ujalugu ei ole jätnud meid ainult sündmuste pealtwaatajaks, waid on annud meile osaks olla tegelasiks paljudele tuulsusrikkaille, kustumatuile lehekülgedele meie kodu-
maa ajaloo.

Wiieteistkümne aasta eest pandi alus meie rahwuslikele wäeosadele, mis oli meie rahwusliku rel-
wastatud taitsetungi uuestisünniks.

Neljateistkümne aasta eest haaras nii wana kui ka noor wabatahtlikult omataitsena relwad kodu-
kolde taitseks ja tol ajal maadwõtwa laastawa korralageduse wältimiseks.

1924. a. 1. detsembri werised kurbisündmused andsid peatõuke taitfeliidu uuestisünnile tema praegusel
kujul. Meeste õilsaile püüdeile seltsisid hiljem eriorganisatsioonidena naised ja noored.

Tähtpäewadel kõigile kodutaitsjaile õnne! Ühtlasi langetame tänutundes waitises palwes pead
nende tangelaste mälestuse ees, kes kodumaa eest on annud ülima — oma elu!

Me tahame jatkata oma senist õiglast tööd kodumaa kasuks ja isamaa iluks, et Eesti taewast ei
tumestats ükski hädaoht.

Ulati walwel olles tahame ühifel püüdel jõuda üle praegustest rasketest majandusaegadest, et jõuda
paremasse tulewittu.

Selleks püüwust ja jõudu kõigile!

Toimetus.

Ikka edasi!

Tartu maleva 8. aastapäevaks

Meelestuvad need ajad oktoobris, novembris 1924, millal avaliku võimu liigse tagasihoidlikkuse tõttu üks osa Eesti ühiskondlikest kihtidest, saades välispoolt nii moraalselt kui ka ainelist toetust, algas eriti hoogsat tegevust omariikluse hävitamise eesmärgiga; meelestutub 1. detsember 1924 oma püssipaukudega, mis kostsid rahulikult hommikul ja mis tahtsid olla mässumeeste rünnakmarsi viimseks akordiks ja matusekella helinaks meie Eesti omariiklusele. Neist paukudest võpatas kogu Eesti, need on raiutud iga tõsise isamaalase ajju, need on hoiatavad hääled, mis panid mõtlema ja tõendasid, et ükski iseseisvust ja vabadust ihaldav kodanik ei tohi loota ainult meile avalike kaitseorganide abi peale kriitilistel momentidel, vaid et iga kodanik ka ise peab alati võitlusvalmis olema, kui ei taheta seda, mis lunastatud tuhandete meie vendade kallil vere ja kannatustega, lasta hääbuda punase internatsionaali küünete vahel.

Elu käib oma raudse seaduse järgi: kus on kadu, seal on sündi, — kus on mõõna, seal on tõusu. 1. dets. paukude raginal tõusid kümned tuhanded, 1. dets. paukude kaja sünnitas organisatsiooni Eestis, millest pole teist võimsamat, s. o. meie kaitseliidu organisatsiooni, 1. dets. paukude sünnitus on ka Tartu malev.

5. detsembril s. a. möödub Tartu malev 8-st versta-postist oma arenemisteedel. Läänud aastal on jätkatud enda korraldamist, on tehtud enda kallal tööd, et saada aina paremaks kui olime varem, on kasvatatud end selleks, et olla kõigiti tubli kodanik ja tuline isamaalane, on rühitud seks, et olla suuteline täitma vähema vere ja vaevaga, kui tarvis peaks olema, kõrget riigikaitse ülesannet.

Kui üksikasjalisemalt heita pilku läinud aasta tegevusele, siis võiksime rahuldustundega nentida, et malev on tubli sammu jõudnud edasi kõigi raskuste kiuste, mis praegune erakordne aeg kõikjal ette veeretab; tänu malevlaste ja pealike raugematule hooletulele ja püü-

mistele oleme suutnud paljudel raskustel võita ja jõuda seniste tulemusteni. Läänud aastal on sihikindlalt tehtud tööd nii sõjalise väljaõppe kui ka seltskondlikul tööpõllul. Väljaõppe alal on erilist rõhku pandud taktikalisele ettevalmistusele, distsipliini süvendamisele, laskeasjandusele ja sisekaitse küsimusele. On peetud rida õppepäevi kõigis üksusis, kus need alad on erilist käsitlemist leidnud. Laskmiste ja laskevõistluste poolest on möödunud aasta rekordiline. Kui võtta laskeasjanduse hindamise mõõdupuuks k.-liidu põhivõistlused, s. o. karikavõistlused, siis selgub, et kogu massi lasketase eelmise aastaga võrreldes on tõusnud 7,5%. Kõrgeid tagajärgi on saavutanud ka maleva laskesportlaste rühm. On püstitatud 5 uut maleva rekordi.

Samuti on hoogsasti töötatud spordi alal ja oodatakse vaid hetke, millal võiakse suuremal hulgal jõudu katsuda võõrastega. Tähtsaimaks võiduks, mis on saavutatud möödunud aastal spordi alal, võiks lugeda üleriiklikel k.-liidu raskejõustiku võistlustel Valgas saavutatud esikohta.

Seltskondlikus elus on Tartu malev alati agaralt töötanud kaasa teiste organisatsioonidega küll kultuuriliste, küll heategevate ürituste läbiviimisel, võites sellega üldise lugupidamise ja tunnustamise.

Propaganda mõttes sideme pidamiseks Tartu seltskonnaga ja oma pere liikmete seltskondliku kasvatuse eesmärgiga on korraldatud sügis- ja talvekuudel 1—2

Major V. KARING, Tartu maleva pealik

korda kuus nõndanimetatud klubiõhtuid mitmekesise ja huvitava eeskavaga. Klubiõhtuist osavõtt on alati väga elavaks kujunenud.

Teatavaks suursündmuseks maleva elus oli meie vabadussõja ühe tähtsaima hetke, nimelt Tartu vabastamise päeva, jäädvustamine tulevastele põlvetele. Selleks malev püstitas Tähtvere lahinguväljale massiivse kivisamba. Sammas on ehitatud ainult maleva oma jõul, ilma kõrvalise abita ja toetuseta, selleks korraldatud pidude sissetulekute ja annetuste varal maleva allüksustelt. Samba avamine toimus vabadusristi vendade päeval, 3. juulil, kõigi Tartusse koondunud risti-vendade kui maleva külaliste juuresolekul. Sammas anti üle Tartu linnavalitsusele. —

Mis puutub kohalike omavalitsuste, seltskonna ja kaitseväge juhatuse suhtumisse malevale, siis võib öelda, et see on kõige vastutulelikum ja heatahtlikum.

Võib-olla pole huvita selgitada, missuguseist elukutseist kodanikud malevas võtavad osa riigikaitse tööst. Kokkuvõttest selgub, et arvukaima pere malevas moodustavad üliõpilased, 42%, neile järgnevad kooliõpilased — 18%, siis — eraettevõtete teenijad — 8%, riigiametnikud — 7%, käsitöölised — 10%, vabrik- ja muud töölised — 4%, majaomanikud — 2,5%, kaupmehed — 2%, töösturid — 1,5%, õpetajad — 1,5%, ülejäänud — mitmesuguseist elukutseist. Sellest selgub, et kandvaimaks jõuks malevas on noorsugu, asjaolu, mille poolest Tartu malev erineb kõigist teistest. Mis puutub maleva organisatsiooni, siis on see aasta jooksul pisut muutunud: on likvideeritud senine üksik või iseseisev „staabikompanii“, juure on asutatud kaks

uut üksust, n. o. side- ja gaasikompaniid, oma juhatusega ja majandusega.

Ka maleva juhtides on muudatusi olnud: nimelt lahkus 1. märtsil k. a. kauaaegne maleva plk. major V. Saarsen, asemele määrati pealikuks major V. Karing, kes asus kohale 1. septembril s. a.

IV malevkond sai endale lahkunud plk. E. Sepa asemele pealikuks tuntud üliõpilaskonna tegelase H. Raudsepa.

Maleva juhatusse kuuluvad praegu peale maleva pealiku ja tema abi linnapea K. Luik, dr. E. Meister ja kpt. F. Köster.

Maleva alatiseks sooviks on olnud endale oma maja soetamine, sest praegused ruumid ei rahulda malevat kaugeltki oma ärakasutamise võimalustega, veel vähem aga majanduslikult. Kuid tundub, et see vägagi oluline soov jääb vaid unistuseks, vähemalt esialgu. Kui tuleks rikas onu Ameerikast! —

Aastapäeva puhul mälestame tänu ja austustundega neid meie pere liikmeid, keda surm meie ridadest on ära kiskunud. Hea mälestus teist jääb püsima meie, elavate, juures. Puhake rahu maamullas, mida nii kalliks pidasite!

Elavaile aga olgu öeldud — julgesti edasi käsi-käes, külg külje kõrval, kindlas üksmeeles, sest sihid on õiged ja vankumatud ja nende poole rühkimine on kauneimaks ja kõrgeimaks ülesandeks meile igaihele. Ja mitte jääda seisma arenemisteel — töö ja edu on selle pandiks, et ei tekiks tüdimus ja norumeleolu. Ikka edasi!

Hoi.

Tartu maleva vabadusristi vendade malevkonna pealike kogum

Soome iseseisvusvõitluse eelsündmused

Meie vennasrahva vabariigi aastapäeva puhul
„Kaitse Kodu!le“ kirjutanud A. Tamman

Kui algas maailmasõda, siis oli meeoleolu Vene vastu Soomes äärmiselt vaenuline. Vene viimaste aastate survepoliitika Soomes oli niivõrd vihatud, et selle üsna loomuliku vastukaaluna Soome rahva laialistes hulkades oli tekkinud soov: peaks Vene Saksalt võimalikult tugevasti lüüa saama. Loodeti, et Soome sellest võiks ainult võita, mitte kaotada.

Selle tagajärjel hakati juba sõja alul Soomes levitama kirjutusmasinail ja muul teel paljudatud lendlehti, milles selgitati maailmasõjaga ühenduses olevaid asjaolusid või õiendati vene tsensuuri survele puudulikuks jäänud informatsiooni ses asjas.

Ühtlasi tekkis osas soome ringkondades arusaamine, et kui peaks maailmasõja järele tekkima mingisugune olukord, mida Soome võiks oma sihtides kuidagi viisi ära kasutada, siis see igatahes nõuab ka mingisugust sõjalist jõudu ja ettevalmistust Soome poolt. Seda oli vaja aga algusest peale luua, sest Soomel oma sõjaväge ju ei olnud, soomlased ei olnud kaasas ka vene sõjaväes, järelikult tuli sõjaliste teadmiste omandamiseks otsida hoopis isesuguseid abinõusid.

Alul lootsid mõned saksasõbralised ringkonnad sellele, et Saksa sõjaplaanidesse kuulub ka kallaletung Peterburgile Soome kaudu. Seks — nii loodeti — tuleb Saksal alguses hävitada Vene Baltimere laevastik, luua Soomest endale sõjaline baas ja siis asuda kallale tungile Vene pealinnale. Niisugusel korral oleksid siis ka soomlased-vabatahtlikud saksa väes võidelnud kaasa. Varsti oli aga selge, et niisuguseid plaane Saksal ei ole, järelikult — sõjaliste kogemuste omandamine seal näis olevat lootusetu.

Siis pandi lootusi Rootsil. Arvati, et Rootsil osutub võimatuks kogu maailmasõja aeg jääda erapoole-

tuks. Loodeti, et ta juba omaenese huvides kasutab parajat ja ajaloo mitte kunagi enam korduvat hetke selleks, et ähvardavat Vene hädaohtu enesest nihutada kaugemale, ja nimelt sel teel, et iseseisvast Soomest luuakse n. n. puhverriik Vene ja Rootsi vahele. Sõja algkuudel oli Soomes väga palju neid, kes ehitasid oma lootused Soome iseseisvuse saavutamiseks just tähendatud võimalusele.

1914. a. sügisel kaaluti tõsiselt isegi niisugust võimalust, kas ei oleks võimalik liituda Rootsiiga uniooni näol, tingimusel, kui Rootsi Soomele pakuks vajalist tuge Vene alt lahtisaamiseks.

Nii jutustab Y. Ruutu, et juba 6. okt. 1914 käinud tema juures õigusteaduse kandidaat G. A. Gripenberg ja mag. Isak Alfthan ja soovinud Soome meeolusid tema kaudu täielikumalt tundma õppida. Nad teadnud seletada, et Rootsis on olemas juba võrdlemisi tugev sõjaerakond, kes soovib leida teed selleks, et Rootsi läheks kaasa maailmasõtta. Kuid see erakond olevat aga täielisel selgusel, et Venest lahutatud Soome Rootsiiga ühendamiseks ei ole mingisuguseid väljavaateid. Rootsil olevat nimelt väga kurvad kogemused Norrast, mis Rootsi-Norra uniooni oli hävitanud. Nad ei tahtvat teist samasugust pettumust enam üle elada, kuid seda olevat aga väga ja vägagi karta, sest soomlased on rootslasile ometi ju palju võõramad kui norralased. Sellegipärast olevat rootslasil aga huvitav teada, kuidas suhtuksid soomlased Rootsi sõjaväele, kui Rootsi läheks sõtta kaasa, ja kuidas kujutleb Soome avalik arvamine endale Rootsi ja Soome vahekordade korraldamist sel juhtumil, kui Rootsil õnnestuks Soomet Vene alt lahti aidata.

Neile küsimustele vastamiseks oli Soome avalik ar-

vamine tol hetkel aga alles täiesti ebaküps. Mitmesugustes Soome aktivistide ringkondades suhtuti küll võrdlemisi sõbralikult Rootsi-Soome uniooni mõttele. Hoolimata mitmesuguseist halbust peeti seda Soomele siiski teatavaks edusammuks. Küsimust kaaluti muu hulgas Soome üliõpilasingkondades ja jõuti otsusele, et kui tõesti peaks kord tulema hetk, millal Soomel tuleb valida ida ja lääne vahel, siis valik muidugi peaks langema läänele. Seepärast sooviti üsna paljalt, et Rootsi astuks sõtta kaasa, ja töötati, et niisugusel puhul suured hulgad soomlasi vabatahtlikena astuksid Rootsi sõjaväkke.

Soome rahva laiades hulkades aga ei olnud meeleolu Rootsi suhtes kaugeltki nii soodus. Keelevõitlus rootslaste ja soomlaste vahel oli juba mahti saanud isegi teatava viha tekitamiseks rootsluse ja rootslaste vastu. Küsiti seepärast nii mõnelgi niisugusel korral, kui jutt oli Rootsi abist, kibedusega, et kas tahetakse siis jällegi rootsi keel muuta Soome riigikeeleks jne. Oli palju isegi neid, kes leidsid, et ühendus Rootsiiga oleks Soomele palju raskem kui ühendus Venega, sest ühendus Rootsiiga tähendaks tugevat rootsluse kasvu Soomes, kuna soomlus veel kaugeltki pole kasvanud nii tugevaks, et see Rootsi rahvuslikule pealetungile küllaldaselt jaksaks panna vastu.

Kõike seda tuli selgitada ka Gripenbergile ja Alfthanile, kuid võidi siiski avaldada lootust, et kui rootslased vabastajatena tulevad Soome ja kõigil viisil näitavad oma püüete ausust, nii tegudes kui ka sõnades, siis ei peaks arvatavasti olema raske kogu avalikku arvamist ja rahva meeleolu muuta nende vastu sõbralikuks isegi niivõrd, et suured hulgad soomlasi võitleksid kaasa Rootsi sõjavägedes.

Kaaluti samal korral ühtlasi ka Rootsi-Soome uniooni võimalusi, millele Gripenberg ja Alfthan olevat mõelnud juba ammu varem, isegi enne sõda. Arutati igasuguseid unioonivõimalusi, nagu personaalunioon, reaalunioon, püsiv rahvusvaheline blokk jne., kuid minisugusele kindlamale otsusele veel ei jõutud.

Teine kokkupuutumine samade härradega oli Ruutl mõni päev hiljem ja sellest võtsid osa veel ka vaimustatud noored aktivistid J. V. Snellman ning E. Jernström, pärastine tuntud jäägriteliikumise korraldaja. Peaarutusaineks oli tol korral küsimus, mil viisil oleks soomlasil võimalik Rootsist saada sõjaväelise õppust. Otsustati, et hrad Gripenberg ja Alfthan seeguseks võimaluseks Rootsis katsuksid pinda sondeerida.

Samal ajal avaldas Vene valitsus oma uue venestamiskava. Selle järgi pidid kõik Soome riiklikud asutused ja varandused kuuluma Vene võimude valve alla. Kava tekitas arusaadavalt uue vaenupurske Vene vastu Soomes ja selle haritud noorsoos kadus viimne lootus selleks, et oleks võimalik loiaälsete abinõudega kord uuesti seada jalule Soome autonoomseid õigusi. Tuli ajajärk, millal näit. Soome üliõpilasingkondades peeti häbistavaks kõneldagi leplikkusest Vene suhtes. Aktivistide ja iseseisvusmeeste arv kõhklejate arvel kasvas selle tagajärjel jõudsasti.

Umber samal ajal olid peetud juba ka esimesed koosolekud iseseisvuspoliitika ettevalmistamiseks. Esi-

mene suurem sellesihiline koosolek peeti Põhjamaade üliõpilasosakondade hoones (Ostrobotnia). Selle juhatajaks oli mag. Väinö Kokko, iseseisvusliikumise toetajate tuliseimaid juhte. Tema oli ka koosoleku peareferendiks ning avaldas arvamist, et passiivsel vastupanul kujunenud olukorras ei ole enam mõtet, vaid et tuleb asuda otsekohesele „riigi-äraandmise teele“, toetudes seejuures peamiselt Saksale. Mõtte edasiarutamiseks otsustati sel koosolekul igal nädalal kord uuesti tulla kokku.

Nii sündiski, ja järk-järgult kasvas ikka suuremaks ja suuremaks nende pere, kes kõhklematust iseseisvusliikumises nägid aimukest pääseteed Soomele. Kujundati püsiv üliõpilaste keskkomitee, mille koosseisu kuulusid esindajad kõigist üliõpilasosakondadest. See keskkomitee oma rohkearvulise koosseisuga — tema tööst võttis osa üldse 23 esindajat — osutus aga liig kohmakaks, niipea kui oli tarvis nõupidamistest minna üle tegudele, ja seepärast otsustati veidi hiljem luua temale veel n. n. täidesaatev komitee.

Liikumine äratas otsekohe suurt huvi ja koosolekuid iseseisvustöö põhjalikumaks lähikaalumiseks peeti võrdlemisi tihti. Alul oli koosolekute kohaks Ostrobotnia kassaruum, hiljem Põhja-Põhjalaste kuraatori Väinö Kokko erakorter Ostrobotnia majas. Iga koosoleku eel lepiti kokku mõne fiktiivse põhjuse üle, mis otstarbeks koosolek peetakse. Kui oleks olnud võimude poolt mingi vahelesegamine, siis oleksid kõik koosolekust osavõitjad teadnud, mida neile koosoleku otstarbe kohta selletada. Önneks aga mingit niisugust vahelesegamist ei tulnud.

Arutati muu hulgas sõjavarustuse muretsemise küsimust. Seda loodeti saada kas Rootsist või Saksast, ja otsustati tarviliste läbirääkimiste pidamiseks paar esindajat saata Rootsi. Sõjaväeliseks ettevalmistuseks aga kavatseti kuski erapooletul maal kõige suuremas saladuses organiseerida ohvitseride kursused. Kui Rootsis niisuguste kursuste toimepanemine osutus võimatuks, pöörduti samas asjas sondeerimiskatsetega Daani poole. Kuid sealgi, nagu peagi mitmekordseist jõupingutustest hoolimata selgus, ei olnud sõjaväelise õppuse organiseerimiseks väljavaateid.

Nii olid Soome aktiivsed noored sattunud oma kavatsustega niisuguste raskuste ette, milliste võitmiseks noorte oma jõud osutus väheseks. Ühel detsembrikuu koosolekul otsustati siis astuda ühendusse nende vanemate tegelastega, keda tunti kui saksameelse iseseisvuspoliitika toetajaid, ja paluda neilt juhatusi ning nõuandeid edasitegemiseks. Esimesed, kellega sel otstarbel astuti ühendusse, olid prof. R. Erich ja parun Adolf von Bonsdorff. Ühtlasi astuti aga läbirääkimistesse ka sotsialistide juhtidega ja nende hulgas tunnistas Tokoi alul enda iseseisvusliikumise ja iseseisvusvõitluse ettevalmistuse katsete täieliseks poolehoidjaks, ei võinud oma poolt aga hea seista, kuidas suhtuvad asjale teised sotsialistide juhid, eriti Valpas'e rühm.

Sellest peale algasid sammud otsustava iseseisvusvõitluse ettevalmistamiseks nüüd vanemate tegelastega üheskoos. Detsembrikuu alul sõitis A. von Bonsdorff Rootsi, et omakord tutvuda Saksa lähema tuleviku kavatsustega ja rootslaste seisukohtadega. Sealt jõudnud

Tartumaa maleva 8. aastapäevaks

Major P. ASMUS, Tartumaa maleva pealik

Jõulukuu esimestel päevadel pühitseb kaitseliidu pere suurim liige — Tartumaa malev — oma kaheksandat aastapäeva.

Püstitades oma arengus ning tegevuses kaheksandat tähist ja olles tiivustatud sellest kohusetundest ja omariikluse kõrgest mõttest — iga silmapilk olla valmis kodukaitseks — on Tartumaa malev püüdnud kõik teha selleks, et väikese kodumaa elu võiks rahulikult ja segamatult areneda ning kasvada.

Suur on maa-ala, mille enda alla haarab Tartumaa malev. Täie õigusega kannab ta suurima maleva nime mitte üksi maa-alaliselt suuruselt, arvuliselt koosseisult, vaid ka sisemiselt tubliduselt ning tugevuselt.

Väga mitmekesised oma ulatuselt, sisult ja kordaminekult on olnud ta ühised ettevõtted.

Tervenisti 76 mees- ja 68 naisüksust (jaoskonda) tuhandeisse ulatuva arvuga on rakendatud tegevusse, et pühendada oma parim kodumaa ülesehitavaks tööks.

Maleva 8. aastapäeva puhul ühineme üksmeelses õnnitelus ja soovis, et see tüse ning sitke maamehelik vaim ja rahvuslik enesetunne oleksid ka maleva edaspidiseks sihinäitajaks.

tagasi, tõi ta iseseisvusmeestele kaasa vähetrööstivaid teateid.

Ühel ajal v. Bonsdorffi Rootsi reisiga otsustati ühel mag. Kokko juures peetud üliõpilaste-aktivistide koosolekul, et ka üliõpilased oma poolt saadaksid oma mitmesuguste erakondlike kuuluvustega esindajaid Rootsi, peaaegselt rootsi üliõpilastele esitama soomlaste soove, nende suhtumist maailmasõjale jne., ja ühtlasi teatama, et soomlaste ringkondades üldiselt soovitakse Rootsi sõjalist väljaastumist Vene vastu, sihiga, et Soome selle kaudu võiks saavutada endale iseseisvuse.

Veel enne, kui üliõpilaste esindajad olid saanud Rootsi sõita, tehti ühel hilisemal koosolekul mag. Kokko juures veel üks teine tähtis otsus, nimelt — sakslastega Rootsis katsuda pidada nõu, kas ei oleks soomlaste sõjalist ettevalmistust võimalik korraldada Saksamaal.

See kavatsus tehti 22. dets. ühel koosolekul prof. Th. Homéni juures teatavaks ka vanema põlve iseseisvusmeestele ja nende hulgast toetasid seda, s. o. vähema arvu Soome üliõpilaste Saksamaale õppustele saatmist, eriti dr. Renvall, dr. Zilliacus, metsanõunik Heikel ja prof. Erich. Vahepeal oli valitud ühtlasi n. n. üliõpilaste „diktaator“, kes juhiks kogu Soome üliõpilaskonna kõike võimalikku tegevust Soome iseseisvuse saavutamise suunas. Selleks diktaatoriks oli seatud nimelt A. v. Bonsdorff.

Kõige eeltoodu põhjal peab prof. Ruutu 22. dets. 1914. a. Soome iseseisvusvõitluse eelsündmuste arenmises põhjaneva tähtsusega päevaks. Seni oli peaaegselt ainult vahetatud mõtteid ja selgitatud seisukohti ning kavatsusi. Nüüd aga algas juba tegelik töö.

Iseseisvusmeeste read olid vahepeal tihenenedu kogu hulga tuntud vanemate tegelaste arvel. Kaasa olid tulnud muude hulgas praegune Helsingi ülikooli rektor Brotherus, prof. Söderhjelm, dr. Arvid Neovius, riiginõunik Hjelt, riiginõunik Alexis Gripenberg, senaator Aug. Nybergh, prof. Westermarck ja prof. Engström. Nii kaalukate vanade tegelaste kaasatulek kõvendas suuresti üliõpilaste-aktivistide vaimustust asja vastu ja äratas parimaid tulevikulootusi. Peagi loodi ühendus tuntud Jõu-Liidu — põrandaaluste aktivistide tugeva organisatsiooni — juhi dr. O. Siveniga ja mag. M. Maexmontaniga ja leiti nendeski kindlad kaasatulejad iseseisvusvõitlusesse.

Juba sama aasta jõuluvahel korraldasid üliõpilased üle kogu Soome laialise agitatsioonitöö iseseisvuse mõtte kasuks. Töö oli ära jagatud üliõpilaskondade vahel nõnda, et iga osakond korraldas selgitustööd oma maa-alal. Selgitustöö tuumaks oli äranäitamine, kuidas peaaegselt Saksa kaasabil Soomes oleks võimalik Vene ülevõimu enesest raputada maha ja mida ses mõttes soomlasil endil tuleks otsustavate päevade ettevalmistamiseks juba otsekohe ette võtta.

Varem otsustatud erisaatkonna saatmine Rootsi teostus detsembrikuu lõpul, pärast jõulu. Mitmete päevade peale ärajaotatult asus teele üldse 7 meest, nende hulgas ka noorsoomlaste esindaja dr. Ruutu, kelle mälestustel käesolevas kirjutuses toodud andmed peaaegselt põhjenevad.

Kuidas ja miskujuliselt jätkus iseseisvusvõitluse ettevalmistamise töö 1915. aastal, sellest järgmises numbris.

Suurtükiväe divisjoni patarei rännakkorras

KUUS AASTAT TEEL

KAHURVÄE PATAREIST KAITSELIIDU KAHURVÄENI

Kaitseliidu Tallinna maleva kahurväe divisjon pühitseb 15. novembril oma kuudent aastapäeva

Meie suursündmused kaitseliidu töös — manöövrid, taktikalised õppused, lahingdemonstratsioonid ja mitmet laadi teised suuremad ettevõtted — toovad seltskonna ette relvade alal kõik, mida vaja seks, kui tuleb kord tõsiste sündmuste puhul vaenlasega astuda lahingusse. Keegi ei imesta enam, kui kaitseliitlastist jalaväe kõrval esinevad ratsaväeosad, kuulipildurid, ja raskelt veerevad suurtükirattadki pole enam kellelegi uudiseks. Ja kuigi kaitseliidu praegune organisatsioon seda nii endastmõistetavalt toob kaasa, on kaitseliidu suurtükiväe loomise taga kuus aastat tööd ja vaeva seismas.

Kuue aasta eest algas tegevus — väikeselt, kuid tasa ja targu. Tallinna maleva pealiku käskkirjas loeme 15. 6. 1926.

§ 3. Maleva patarei formeerimise panen Kopli malevkonna pealiku kapten A. Terras'e peale, kellel meeskond kokku seada ja suurtükid vastu võtta.

§ 4. Kapten A. Terras kandis ette, et tema poolt 15. skp. patarei ajutise meeskonna koosseisuga on formeeritud.

Sama päev lugeda patarei asutamise päevaks.

Loomulikult ei olnud see ühe päeva töö, mida kapten Terras maleva pealikule võis ette kanda. Mõte oli liikunud, oli mõtet harutatud ja sõelutud, peetud läbirääkimisi ja otsitud inimesi. Esialgse meeskonna andis maleva eskadron, kuhu suurtükiväelased olid

koondunud seni, ja samuti tuli neid ka Kopli malevkonnast. Järgneval aastal andis sellele lisa Toompea malevkond, kus ka suurtükiväelasi rohkemal määral oli koondunud. Juba samal 1926. aastal esineb maleva suurtükiväe patarei koos teiste maleva üksustega Iru manöövril ja Keilas. Vaevalt oli meeskond välja õpetatud, puudus'd veel liikumisabinõud, kuid hea tahe ja juhtide energia aitas üle raskustest. Suurtükide veoks hangiti Vinnali ärialt ajutiselt traktor ja veoauto, nende taga veeresid suurtükid sinna, kus neid olukord seekord nõudis. Kuid niisugune laenamine ei oleks võimaldanud püsivat tööd, vaid tuli mõelda saada peremeesteks ka transportabinõudele. Kui otsitakse, eks siis leita ka, ja 1927. a. lõpul saadakse sobiva traktori peremeheks, milline peale vastavat remonti ja juureehitusi 1928. aasta algusest peale seisab patarei teenistuses, teenib patareid ja hiljem divisjoni manöövritel. Nii Saue 1928, Arukülas 1931, Saku laagris 1932 ja kõigi teiste õppuste ja suurtükide liikumiste juures.

Kuna suurtükide transport toimub motoriseeritud jõuga, siis erineb kaitseliidu Tallinna suurtükivägi teisest suurtükiväest — tema tehnilise väljaõppe osaliseks saav meeskond on ainsam koosseisus — hobusemeeste koosseisu ei ole, pole ka hobuseid, mida ei saaks ka ülal pidada alatise vastava meeskonna puudumisel. Ometi antakse võimaluste piirides, vähemalt juhtidele, ratsutamise ja hobuste käitlemise alal õpetust ja harjutamisvõimalusi.

Tallinna maleva patarei esinemised töid asjahuvi-

lisi kaitseliitlasi koosseisule juure ja samuti tuli ka uusi liikmeid kaitseliidu r'dadesse, et siin saada võimalusi edasitegutsemiseks riigikaitseks õpitud suurtükiväe teenistuse alal. Suurtükiväe divisjonini arenemiseks andis soodsaid võimalusi asjaolu, et Tallinna on jäänud peatuma hulk suurtükiväe reservis olevaid ohvitseride, kes meeleldi oma jõu rakendasid kaitseliidu teenistusse suurtükiväe alal. Meeskonna ja juhtide olemasolu võimaldab maleva pealikul 15. nov. 1929. a. kirjutada oma käskkirjas:

§ 5. *Asutan maleva juure teise kahurväe patarei. Patareid liita üheks kahurväe divisjoniks.*

Divisjoni formeerimise panen praeguse patareipealiku kapten A. Terras'e peale, kelle nimetan divisjoni pealiku k.-t., arvates 15. novembrist s. a.

Formeerimine läbi vüa minu poolt antud juhtnõuõride kohaselt. Divisjoni pealikul esineda minule ettepanekutega divisjoni ja patareide juhtiva koosseisu määramiseks.

Selle alusel loeb praegune Tallinna maleva divisjon oma kolmandat, kuid Taliinna maleva suurtükiväena oma kuendat aastapäeva.

Iga-aastane tegevus divisjonis sünnib vastavate perioodide järele — suurtükiõppuste, teoreetiliste ja praktiliste igapäevaste tundide näol, koosseisus seisva liikmeskonna edasiarendamiseks oma alal ja uute — nii noorte, kaitseväe ridades mitte olnud, kui ka kaitsväest tulnud suurtükiväelaste — väljaõppeks vastavalt divisjoni nõuetele. Sellele lisaks pealike kursused ja suurtükiväe eruohtitseride täienduskursused, millised küllaldaselt on annud tulemusi nii divisjoni enda arenemise kui ka eruohtitseride kõrgemasse aukraadi ülendamise näol. Koosseisu oskuste kontrollimiseks peetakse lahinglaskmisi, kus kõik mehed on oma kohal ametisse rakendatavad ja mis seni tarvilist kõrgust on näidanud.

Aitavaks käeks on alati lahkesti olnud kaitseväge, eriti kaitseväge ühendatud õppeasutised, andes kursustele ohvitseride lektoreiks, hobuseid ratsasõidu õppuste läbiviimiseks, hobuseid ja vajadust mööda meeskonda suurtükiväe jaoks manöövrile ja muude ette-

Patarei 1926. a. lru manöövriil tulejoonel

võtete jaoks, kus divisjoni oma transportabinõud ei jatku — nii ka viimati Aruküla manöövriil, kus üks patarei traktorist veetuna roheliste poole, teine patarei kaitseväge hobustest veetuna siniste poolel täidab ülesandeid. Ka kaitseväge patareid on oma koosseisuga olnud aitamas — nii oli Keila ja Saue manöövriil kaitseliidu oma suurtükivägi ühel poolel, kuna sel ajal teisele poolele tuli suurtükivägi laenata allohvitseride koolist.

Oma kuendal aastapäeval loeb Tallinna maleva suurtükiväe divisjon 114 liiget, nende hulgas reservohvitseride divisjoni juhtivate pealike kohtadel 22, teatajaid-liikmeid 18. Kuna meeskonna juurevõtmine pealike olemasolul ei tekita erilisi raskusi, siis seisab praegu kavas uute patareide formeerimine — nendest tuleks üks õppepatarei uute liikmete väljaõpetamiseks. Sellest pääseksid liikmed peale vastavaid katseid vastavalt oma võimetele ja kalduvustele lahingpatareidesse. Moodustamisele tuleb ka raskepatarei, milline seni on puudunud.

Tallinna maleva suurtükiväe kujunemise ajal on asutatud ka teisis malevais suurtükiväe üksused. Nende üksustega on peetud võimaluse piirides ühendust, mille tagajärjel üle maa on kujunenud välja suurtükiväelaste-kaitseliitlaste ühine vormirüüetus. Ja samas vormis esinesid viimati Tallinna suurtükiväelased oma traditsioonilisel aastapäeva peol Estonias, 19. novembril, kindla enesetunde ja seesmise uhkusega, olles teadlikud, et selles vormis oma üksust teenides, oma üksuse uut märki kandes, teenivad Eesti isamaad valvel nii seesmise kui ka välise riigivaenlase vastu.

Divisjoni vaatluspunkt lahinglaskmiste kontrollimiseks

Divisjoni pealike õppus

Kaitseliidu ülem ja Tallinna maleva pealiku abi divisjoni meeskonna keskel Aruküla manöövriil

A.-S. A. Le Coq
õlletehas Tartus.

Pilseni
Dombräu
porter
mõdu ja
limonaad.

A. Peel

Tartu maleva erandlikkus kaitseliidus

Tartu kui koolilinna omapärasus ei jäta oma õppiva noorsoo tõttu mõju avaldamata ka kaitseliidu ellu. Seal, kus kogu linnakodanike arvust üks viiendik on õppiva noorsoo käes, tuleb noorsugu arvestada kui reaaltegurit. Ühtlasi tingib see olukord ka organiseerimisküsimusis eriseisukohti ja erioskust. Kuna kogu Tartu maleva koosseisust õppiv noorsugu moodustab enamiku (ligi 60% — üliõpilasi 40,8% ja õpilasi 17,7%), siis on kujuteldav see erandlikkus, mis Tartu maleva eraldab kõigist teisist malevaist ja dikteerib töömehoodi. Ühtlasi ilmneb siin faktiline alus, et noorsugu on isamaalisil ettevõttele suurema hoo ja südamega juures kui teised kodanikud, kes peaksid oma osatähtsust arvesse võttes andma suurema protsendi malevlasi kui praegu seda näeme.

* *

*

Küsimuse käsitamise juures ei ole huvituset, kuidas nimetatud erandlikkus on saanud silmapaistvaks. Selleks andis suure tõuke üliõpilaskond oma organisatsioonide kaudu. Pärast esimest detsembrist 1924 tegid paljud vanemad üliõpilasorganisatsioonid oma liikmele kaitseliitu kuulumise sunduslikuks. Otsused andsid mõne tunni kestes juhtide käsutusse mitu sada organiseeritud meest, kellel oma asukoht, usalduslikud juhid ja töömehoodid. Neile järgnesid otseselt õpilased. Õpilaste koondumine kaitseliidu ridadesse on saanud veel kindlama ilme ajal, millal koolidesse viidi sõjaväeline õppus. Sellega on õppiv noorsugu kujutanud viiest malevkonnast kolm malevkonda.

* *

*

Seistes eriilmelise maleva ees, tekib mõte — kuid võrd niisuguse koosseisuga malev suudab end rakendada pidevale tööle ja kas siin ei ole rohkem tegemist meeleolutsemisega kui reaalse tööga. Vaatamata sellele, et organiseerimisaastaist on palju aega möödunud, on isenesest mõistetavaks jäänud alul loodud organiseerimise moodus. Liikmeskond on arvult jäänud endiseks, kuid

kvaliteedilt süvenenud, sest väga suur protsent on malevkondades neid, kes seal olid algusaastaist peale. Õpilased, kes lõpetavad kooli, ja need, kes asuvad elama Tartu, jäävad oma enamikus ikka kaitseliitu edasi, ülikooli tulijad üliõpilasmalevkondadesse, teised mujale. Üliõpilasmalevkondades, kus vilistlaseks saamisel kaitseliidu kohustus kaob, on küllaldane protsent kaitseliidu ridadesse allesjääjaid. Eriti on märgata viimasel ajal, et need, kes üliõpilasena pikemat aega on seisnud maleva ridades, jäävad sinna ka edasi. See omakord näitab, missuguse tõukejõu annab kaasa teatud kohuslikkus ja ühtekasvamine. Samal ajal on aga välispool hoopis raskem uusi liikmeid juure tuua. Tõsi küll, hulk alguspäevade tegelasi on ülikooli lõpetamise järele lahkunud Tartu maleva ridadest, kuid rõhuv enamus seepärast, et nad oma elukutse pärast on pidanud asuma teisale. Seejuures on nad ka uues kohas kui vanemad malevlased agarasti rakendunud tööle. Vahepeal, enne kui veel ei suudetud ülemineku aja ja organiseerimise küsimustest jõuda üle, jäi osa ülikooli lõpetajaid eemale, sest leivateenistus ei võimaldanud niipalju aega töötamiseks, kuna tol ajal küllalt juhuslikud korraldused olid aeganõudvad. Kuid nüüd, millal igapähele juba aastane kohustus ette on näha, ei peaks raske olema nende tagasitoomine maleva ridadesse.

* *

*

Ülaltoodud asjaoludel on ka maleva töökorraldus erisugune: Juba see, et ligi pool malevast on õppetöö vaheajal teguvõimetu, on sundinud töökorraldust läbi viima nii, et õppiva noorsoo töö haripunkt langeb semestri keskele. Sellel ajajärgul on nende töö intensiivne ja vaibub õppetöö vaheaegadeks. Maleva üldkohustused lasuvad siis nendel üksustel, kes alatiselt on kohal. Arusaadavalt raskendab niisugune töötamisviis üldist tööd, ku'd ühtlasi teeb selle mitmekesisemaks ja alatiselt hoogsaks. Asjaolu, et õppiva noorsoo tõttu nende üksused ka liikmeskonna koosseisult on muutlikud, teeb omakord raskusi üksuste väljaõppes. Selle

Tartu kodutütreid Villem Reimani ausamba juures
Doomimäel

tagajärjel muutub möödapääsmatuks õpperühmade loomine nende edasijõudmise järgi. Kuid see osa, mis puudu jääb eeltoodud põhjustel ühest küljest, tehakse tasa üksuste siseeluga ja korraldusvõimega. Nii moodustub omaette üksteist tundva, täieliselt usaldava ja otstarbekohase tööjaotuse põhimõttel suur osa malev-

kondadest, nagu: vabadusristi vennad, üliõpilasseltsid, korporatsioonid, õppurmalevkond. Selle juures annavad malevkonnad endi hulgast suure osa spetsiaaljõude väga mitmekesistele aladele, nagu arste, tehnikuid, keemikuid jne.

See on lühidalt kõik, mis puutub maleva töökorraldusesse ja selle tehnikasse. Ku'd koos sellega kergib üles küsimus, kuivõrd malev üldse saab olla teguvõimne oma algpõhimõtte raamides — kodukaitse küsimuses. Kui vaadelda maleva isiklikku koosseisu, siis näeme, et noorpõlve käes on ümarguselt 1000 : 100 vastu. Kui võiksime kujutella olukorda, kus mehi on tarvis, siis esimese 24 tunni jooksul ei jääks praegusest maleva koosseisust rohkem järele kui üks kümnendik, kuid ka sellest kümnendikust on vahest pool, kes oma kohuseks peab olla teisiti aktiivne kui ainult kodukaitsja ametit pidada kodulinnas, sest ka vanemate hulgas — 36—50 aastate vahel — on niisuguseid, kes oma vabatahtlikkust mujal üles näitavad. Ülejäänud osa, mis omakord mitme malevkonna vahel on laiali pillatud, ei moodusta endast enam mingisugust organiseeritud jõudu, sest 41. eluaastast kuni 60. aastani on malevas kõigest 96 meest. Tartu kohta on sellest väga vähe. See asjaolu näitab malevale kätte kündmatu maa-ala.

* * *

Tartu maleva üheks erandiks on veel see, et kaitseliidu mõtte ja selle hea käekäigu külge on eranditult rakendatud haritlaspõlv kogu oma koosseisus ja selle kaudu soojalt sümpatiseerivasse vahekorda viidud kogu seltskonnaga. Kuigi ei ole suur nende vanemate haritlaste arv, kes otsekohe, püss seljas, sammuksid kaasa, siis on ta tihedate sidemete (poja, naise, tütre, organisatsiooni j. t.) kaudu kaitseliidu elus mõtte, nõu ja teoga kaasaelav ja aitaja. Seepärast on Tartu maleva asi nagu kogu linna asi. See side on siin tugevam kui üheski teises malevas on võimalik olnud tähele panna. See on ühtlasi ka suureks pandiks, et edasitöötamine ja edasiorganiseerimine on kõigiti võimalik ja et eeldusi on küllaldaselt.

Tagajärjekaimad iluravi vahendid!

Tedresan-kreem ja Tedresan-seep — kõrvaldavad teetähed, vinnid ja teised plekid näoil, pehmenavad näonahka.
Kreem Regina-Extra (rasvata) — parim puudri alus, annab nahale ilusa õrna jume ega lase lõheneda. Hind 50 senti.
Kummeli-Shampooon — annab juustele ilusa läike, kõrvaldab kõõma ja värskendab peanahka

Suures valikus lõhnaõlisid ja Eau de Cologne'i.

Saadaval kõigis paremais rohukauplustes.

A. S. PROV. JULIUS LILL, TARTUS.

O s a k o n d: Tallinnas, Vana Viru tän. 15.

GAASIKOMPANII ÜLES- ANDED TARTU MALEVAS

Prof. P. KOGERMAN

Iga organism hädaohtu sattudes püüab kasutada oma kaitsevahendeid, kas küüsi, hambaid, lihaste jõudu jne., või püüab kiiresti põgeneda vaenlase eest, kui vastupanu osutub lootusetuks. Inimühiskonnas ja riikide elus on konflikti nähtused ja kokkupõrked palju keerulisemad.

Pealetungiva vaenlase eest ei saa ükski riik oma iseseisvust päästa põgenemisega, vaid tal tuleb võitlusele astuda, kui kokkupõrget muul teel ei saa lahendada. Selleks võitluseks vajame nii füüsilist kui ka vaimseid ja moraalseid jõude: mitte ainult füüsiliselt terveid ja tugevaid kodanikke, vaid neid, kes oleksid isamaa-armastusest läbi imbunud, kiiresti taipajuid, otsustajaid ja tegutsejaid. Et me elame elektri ja keemia suurtööstuse ajajärgus, peame arvestama ka moodsa tehnika saavutiste kasutamist mitte ainult rahua ajal, vaid ka sõja puhul. Moodsaim relv, mille tarvitusele võttis ja kõrgele tasemele viis möödunud maailmasõda, on sõjagaas.

Nimetus sõjagaas tähendab kõiki gaasilisi, vedelaid või tahkeid keemilisi aineid, mis füsioloogiliselt suurt toimet — peamiselt mürgitust — avaldavad organismile ja mida lahinguväljale võime paisata küllaldaselt tugevas kontsentratsioonis. Need ained on enamikult keemia suurtööstuse, näit. värvitööstuse, toor- või vaheproduktid ja nende valmistamist ei saa keelda rahvusvaheliste lepete abil. Et need ained levivad õhu kaudu ja eeskätt tabavad meie hingamisorgaane, ei piirdu nende toime üksiku sõduri reast väljaviimisega, vaid põhjustab suurema väeühiku võitlusvõime kaotust. Veel enam — sõjagaaside abil võib rikkuda toidumoonaladusi ja terroriseerida tagalat. Lennuasjanduse kõrge arenemisaste võimaldab sõjagaase muuta mõjuvaimaks relvaks ka tulevikusõjas. Tuleviku kombineeritud õhugaasisõja puhul on sõduritel väerindel peagu võimatu garanteerida rahulike kodanike julgeolekut tagalas. Seetõttu avaneb kodukaitse organisatsioonidele vastutusrikas ülesanne gaasisõja puhul olla abiks mitte ainult sõdureile, vaid ka tsiviilelanikkonnale. Lääne-Euroopa riikides, samuti ka Poolas ja N. Venes, töötavad juba mitmed aastad pool-riiklikud organisatsioonid, mille ülesandeks on jälgida sõjagaaside tehnika

arenemist, sõjagaaside omadusi ja oma liikmeid tutvustada gaasikaitse vahenditega. „Igal mürgil on oma vastumürk“ — see lause on maksev ka sõjagaasidemürkide puhul. Meie Tartu maleva gaasikompaniil tuleks täita samu ülesandeid, mis vastavail organisatsioonidel välismaal, nimelt:

1) tutvustada malevlasi senituntud sõjagaaside omadustega, nende farmakoloogilise toimega ja nende tarvitamisviisidega;

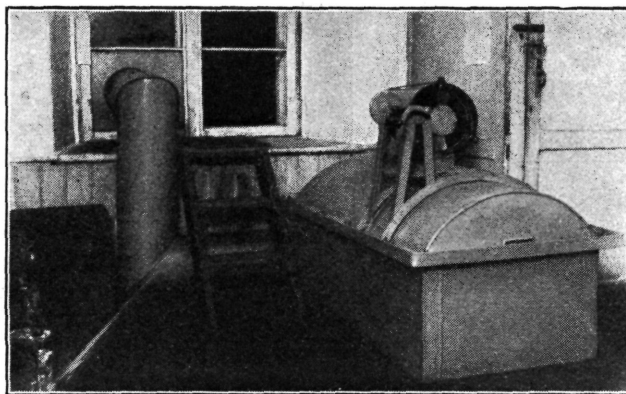
2) tutvuda gaasisõja taktikaga ja strateegiaga;

3) tutvuda maastikuliste ja ilmastiku oludega, mis soodustavad gaasirünnakut;

4) tutvuda gaasistatud alade desinfitseerimise ja puhastamise viisidega;

5) tutvuda ja tutvustada kaaskodanikke gaasikaitsevahenditega, mis võimaldavad individuaalset (mask) ja kollektiivset (gaasivarjundid) kaitset.

Et gaasikompanii liikmed ka muude relvade kasutamist peavad tundma, ilmneb, et sellesse kompaniisse kuuluvail malevlasil on lahendada palju laialdasemad ülesanded kui teisel malevlasil ja nad peavad seetõttu omama tubli töötahte ja püsivuse. Selleks soovime igale gaasikompanii malevlasele raugematut energiat, kindlat töötahet ja oskust oma vastutusrikka ülesande täitmisel kodu kaitseks.

Suur gaasikurn Tartu maleva varjendis

NOORKOTKLUS

RIIGIKODANIKU KASVATAJANA

KIRJUTANUD E. VALDAS, TARTU NOORKOTK. MALEVA ABIPEALIK

Noorsookasvatus on tähtsaimaid küsimusi riigi elus. Riigi kui kõrgeima kõlbelse ühiskondliku eluvormi ülesanded ei piirdu ainult tänapäevaga, riigielu teine pale on pöördud vastu tuleviku kaugeid ja kindlaid ideaale. Üksteisele järgnevad noorsoo põlvned kannavad meid nende ideaalidele lähemale, seepärast pole ükskõik, missuguses vaimus või kuidas me noori kasvatame.

Tänapäev näitab meile sagedasti, kui vähe ollakse kasvatatud riigikodanikuks. Meil on õige sagedasti puudulikult arenenud riigikodaniku kaks tähtsamat vourust: moraalne vaprus ja ühiskondlik heasoovlikkus, mis kõlbeliselt moodustavad riigiühiskonna tugipinna. Mõlemad vourused, nagu üldse vourused, on omandatavad, kui me riigikodanikke õpetame alistuma üldsuse huvidele ja neid harjutame vabatahtlikult kandma kohustusi ja kuulma sõna, üksteisest vastastikku lugu pidama ja ennast salgama ning niiviisi riiki kõlbeliselt edendama.

Need on saksa kasvatusteadlase G. Kerschensteiner'i mõtted, aga need mõtted on juba varem leidnud rakenduse anglosaksides juures, eriti kindral Baden-Powell'i loodud skautide organisatsioonis. Ei või öelda, et nende mõtete rakenduse tulemused oleksid halvad riigikodaniku kasvatuses.

Kaitseliit on hästi talitanud, kui ta noorsoo organiseerimisvormiks on valinud skautliku korralduse. Selle kolm faasi — noorhaugas, noorkotkas, noorte magister — vastavad poisiea arenemisjärkudele. Igal

järgul on oma sisu ja siht ning teatud viisil erinevad kasvatusmeetodid, kõiki peab aga raamides noorkotkluse üldine siht: kõlbeliselt arenenud riigikodanik.

Noorkotkaste organisatsiooni pedagoogiline väärtus langeb kõigepealt iseloomu kasvatusesse.

Noorhaukaks või noorkotkaks saades annab pois esiteks vähemaulatusliku noorhauka lubaduse ja hiljem laiema ulatusliku noorkotka pühaliku töötuse. Vabatahtlikult ta on siis organisatsiooni astunud, lubaduse või töötuse andmiseni vabatahtlikult teatud pingutusi teinud organisatsiooni seadustele alistumises ja katsetele ettevalmistamises. Esialgsed katsed sooritanud, võib ta uute katsete, resp. raskuste, takistuste võitmise teel kogu aeg ennast piirates organisatsiooni distsipliinile alistudes, jõuda astmeni, kus ta omandatud teadmisi, oskusi ja kõlbelisi harjumusi ning veendeid võib iseseisvalt rakendada ühiskonna teenistusse, s. o. noorte magistri astmeni. Katsete sooritamine ja sellega seotud astmeline tõus tiivustab poissi edasipüüdmisele.

Katsete sarjades ei ole ainult teoreetilised teadmised, vaid ka manuaalsed (käelised) ja mitmesugused tegelised erioskused ning sportlikud võimed. Ka nende nõutav korralik täitmine vajab teatud energia pinget ja tahte rakendamist, mis iseloomule mõjub aina kasvavalt. Ühtlasi viivad need poisi kokkupuutesse tegelise eluga, ta harjub iseseisvalt ja erapoole-

Külastajad ja Tartu noorte juhid laagri eisel

30. novembril kahe aasta eest algas noorte kotkaste üksuste organiseerimine. Kuni tänapäevani on noorte kotkaste rühmi tegutsemas üle kolmesaja, jagu-

nedes 74 malevkonda, koguarvult 4441 noort (ametlikud registreerimise andmed).

Noorte kotkaste tegutsemise aastapäeva puhul toome väljavõtte noorte kotkaste peastaabi kaustast „Noorte kotkaste väärivad teod“:

„Noorte kotkaste Saaremaa maleva Kuresaare malevkonna I rühma I salga pealiku abi Arvo Kaal, 13 aastat vana, päästis 16. juulil 1932. a. uppumissurmast Kuresaare linna algkooli õpilase E. Vessiku ja aitas veest välja Tallinna prantsuse lütseumi õpilase R. Paasi.“

Üks noorkotkas on teoga näidanud, et ta oskab ja tahab olla noorkotka töötuse täitja: „Annab puhaliku töötuse igal ajal aidata ligimest. Olen alati valmis.“ Ja selliseid kotkaid leidub organisatsiooni ridades veelgi, kuigi nad kõik möödunud kahe tegevusaasta jooksul seda veel teoga ei ole saanud näidata.

Eesti Punase Risti peavalitsus otsustas Arvo Kaalu tegu hinnata elupäästemedali ja vastava tunnistuse väljaandmisega. Rääkigu järgnevate aastate jooksul noorte kotkaste teod veelgi selgemat keelt.

J. T.

Pildil: Saaremaa pesakotkas ARVO KAAL

tult otsustama, tema „elutunde“ meel kasvab.

Sel viisil kasvav iseloom arendab isikut, isiku tahted avaldused juhitakse aga ühiskondlikule alale.

Noorkotkaste juhtsõnaks on „Alati valmis“. Oma oskustega valmis olek ei tähenda aga ühiskonnas muud kui andumist ühiskonna teenimisele.

Harjutamine ennast vabatahtlikult ja isiklikest huvidest loobudes anda ühiskonna teenistusse nõuab head juhti, aga keskkond on harjutamiseks olemas. See on salk, laiemas ulatuses rühm. Siin pole poiss enam üksi oma huvidega, ta puutub kokku teiste huvidega, peab harjuma ennast piirama, kui salga distsipliin seda nõuab, peab harjuma heatahtlikult arvestama teiste huve ja ühise asja heaks teistega koos töötama; seda ikka vabatahtlikult, sest muidu võib või peab ta salgast lahkuma. Salga ühine koostöö võib alati avalduda mõnes üldsusele kasulikus teos.

Salga koostöö juures kasvavad ja arenevad aga ka juhid, oma võimetelt ja omadustelt väljapaistvad poisid. Salga koostöö distsiplineerib ka neid nii, et nad harjuvad oma üleolekut rakendama üldsuse huvides.

Peale iseloomu, moraalse vapruste ja ühiskondliku heasoovlikkuse kasvatuse on noorkotkaste organisatsioonil veel üks hea omadus: ta annab noortele isetegevuseks suured võimalused. Tulevikus peavad

vanemad juhid taanduma rohkem nõuandvaile kohtadele ja kogu organisatsioon arenema tõeliselt noorte organisatsiooniks. Täiesti eemale vanem põlv muidugi ei või ega saagi jääda, sest koostöö vanema põlvga on noortele tarviline. Riik on ju mitmesuguste igade, rahvakihtide ja huviliikide ühiselamise vorm.

Poisid peitub mees. Kasvav noorsugu peab teostama need riiklikud ideaalid, milleks meie oleme nõrgad. Hoolitsegem, et meie kaudu noorsool oleks neid ideaale ja et ta kasvaks „meheks meeste ridades“, kes „isamaa auks“ on „alati valmis“!

SELTSKOND JA KAITSELIIT

Mõtteid Tartu seltskonna ja Tartu maleva suhteist

Raske on süveneda neisse põhjussisse ja motiividesse, mis üks või teine kaaskodanik nii või teisiti toimib Eesti riiklikes huviküsimusis. Elavat kaalutlemist pälvi Tartu maleva elust osavõtu asjas allolev tabel, mis käsitleb Tartu maleva koosseisu üksikute kodanike elukutsete rühmitamise alusel.

Tartu maleva koosseis
elukutsete järgi 15. XI 32.

Üliõpilasi	43,60/o
Õppureid	17,50/o
Käsitöölisi	10,40/o
Eraettevõtete teenijaid	7,00/o
Riigiteenijaid	6,50/o
Kõiki muid eluk.	3,30/o
Kaupmehi	2,60/o
Kõrgema harid.	2,30/o
Omaval. teenijaid	1,90/o
Majaomanikke	1,30/o
Päevatöölisi	1,10/o
Kooliõpetajaid	0,90/o
Tööstureid	0,70/o
Põllumehi	0,70/o
Vabrikutöölisi	0,20/o
Kokku	1000/o

Miks ei kuulu malevasse ja tema toetajate peresse suurem osa Tartu vaimuaristokraate, miks ei ole varandusega inimesed need, kes oma varanduse valvel püüaksid olla Tartu maleva ridades esmajärjekorras? Tavaline vabandus, mis sõja puhul vanemaid mehi ja juhtivat intelligentsi lubab jääda koju, ei pea paika praegusel rahuajal, kus kaitsemaleva ülesandeks on eeskätt esimese hoobi vastuvõtmine mõnesuguse 1. detsembri putšiga sarnaneva väljaastumise puhul koha peal, ning teisel juhtumil olla proovitud korrapidajaks mobilisatsiooni läbiviimiseni sõja puhkemisel. Millised oleksid need abinõud, mille varal meie Tartu küpsemalealine intelligents ja äriühingonnad, samuti ka ametkond kaitsemalevasse kuulumise võtaksid oma auasjaks, on raske öelda. Kuid siin maksab roomlaste lause: „Kõik teed viivad Rooma.“

Ei pruugiks malevasse kuuluyuse all alati püssi kandmist mõelda. Meil on vaja toetajaid-liikmeid, kes mõnesuguse rahalise või vaimse toetusega malevale võiksid olla kasulikud. Üldiselt igaks toiminguks ja ettevõtteks, mis vähegi üldist laadi, tahab meie seltskond näha riiklikku toetust — aga eks tule need riiklikud toetused samade kodanike taskust + ametkonna kuludega kasvatatult toetavate ettevõtete heaks. Nii oleks toetust vääriva ettevõtte ülalpidamine ilma kroo-

nu ametkonna vahetalitusetega ilmsesti odavam seltskonna taskule. Lähtudes eelöeldust võiks esitada ühe väikese küsimuse Tartu seltskonnale praegusel investeerimise järgul: kas ei leiduks Tartu kodanlikus seltskonnas 1000—1500 meest, kes võiks'd astuda kokku ja paari-kolme aasta jooksul oma kael iga mees katta 50-kroonise aktsia, milline kapital loomulikult ei kannaks %% või lepiks vähema %ga. Selle kapitaliga võiks ehitamisega või ostuteel muretseda Tartu malevale oma maja. Juriidiliseks peremeheks võiks ju jääda kapitali kokku pannud isikute ring. Aga vaevalt suudetakse meie seltskonda viia selle algatuseni nii pea hea sõna või hurjutamise ja noomimistega. Selleks peab tõusma rahvusluse vaim kodanikes, siis oleks see teadlikult teostatav. Eks ole seesuguse vaimu tõukel osaihinguna kogutud näit. isegi suure „Estonia“ teatrimaja ehituskapital.

Tartu maleva pere juhatus on kui mehelemineku-ealise tütre isa viimase paari aasta jooksul toiminud ja kutsunud oma poolt korraldatud klubiõhtuile külalisi, et need saaksid tutvuda maleva perega ja oluga, ja, kui nad seal endid küllalt kodus tunnevad, ise ka astuksid maleva liikmeks. Nii sattus hiljutise külalisenä prof. J. Uluots maleva tütre „peigmeheks“, kuid niisugused juhtumid on haruldased ja kahjuks tuleb maleval nentida asjaolu, et tema paljud kutsed klubiõhtuile on jäänud hüüdjaks hääleks kõrves. Olgugi et seltskond kõnesolevaist klubiõhtuist enam kui tagasihoidlikult on osa võtnud, on need kogunemised sellele perele, kes malevasse juba kuulub, kujunenud meeltülendavaks ajaviiteks pühapäeva õhtupoolikuil. Muusikaliste ettekannete kõrval on mõne tuntud tegelase sisukas kõne teelauas olnud endastmõistetavaks klubiõhtu osaks. Kõne ja ettekannete vaheaegadel nii noortele kui ka vanadele serveeritud tants kujundab s'edmed märgatavalt tihedamaks. Aegade jooksul on mõnedki alul suure hooga maleva asjale kaasategijad malevast jäänud eemale — need klubiõhtud peaksid jällegi oma poolt aitama kittida ja tasandada neid isiklike lõhesid ja lahkolusid, mis põhjustasid omavahe- lise külmaksjäämise — peaks ju ikkagi paika pidama rahva lause „Vana arm ei roosteta“. Aastapäeva puhul jääb mul südamele ilma etteheideteta soov — tulgu iga kutsutud ja kutsumatu isamaad armsaks pidav kodanik malevasse selle perega tutvuma. Tõusku maleva kodu külalislahkel pinnal igas kodanikus sisemine käsk endale: „Valvel olla!“ ja tahe selles äratundmises ennast rakendada maleva teenistusse. H. M.

Langenud lahinguvendi mälestamas

6. jalaväe rügemendi 14. aastapäev

6. jalaväe rügement sündis 1918. a. novembris ja detsembris keset sõjamõllu — lahinguväljal.

Erilist huvi pakub 6. rügemendi sõjatekond, sest ta on võtnud osa kõigist raskemaist vabadussõja operatsioonidest.

Juba loomisajajärgus tuli rügemendi esimestel üksustel astuda võitlusse lahkvate okupatsioonivägedega. Ainsana teiste väeosade peres oli 6. rügement see, kes väevõimuga Pärnus ja Viljandis Saksa okupatsioonivägedelt võttis relvad käest. Ka sündis rügemendi ristimine tulega lahingus sakslaste vastu, Voltveti jaama läheduses oleva Punapargi saeveski juures. See oli 23. detsembril. Siin andis rügement ka esimesed ohvrid isamaa altarile.

Järgneb pikk Mõisaküla-Ruhja kaitselahingute ajajärk, mis lõpeb 1919. a. ma's Lemsalu ja Volmari vallutamisega.

Landeswehri sõjas 6. rügemendile sai osaks eriti vastutusrikas ülesanne — ta asus vaenlase peajõudude, rauddiviisi, löögisuunas, kus sakslased iga hinna eest katsusid samuti meie rinnet läbi murda nagu see oli sündinud raudtee piirkonnas, abioperatsiooni suunas. Mitu päeva kestvas äärmiselt ägedas Roopa-Stolbeni lahingus täitis 6. rügement oma ülesande eesti rahva ees hiilgavalt. Praegu kokkuseadmisel oleva rügemendi ajaloo üheks ülesandeks on erilisel valgustada 6. rüge-

mendi osa Landeswehri sõjas ja peamiselt just Roopa-Stolbeni lahingus.

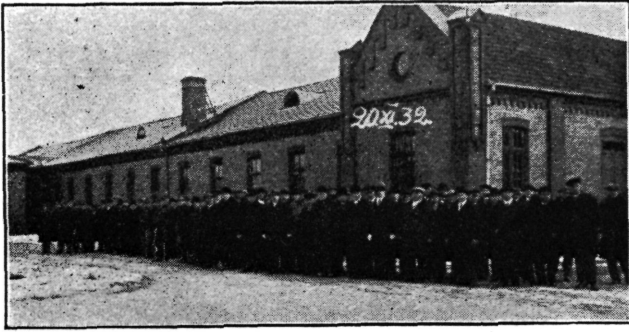
Landeswehri sõjale järgnes 6. rügemendi edukas tegevus Pihkva rajoonis.

1919. a. talvel võttis 6. rügement osa raskeist Narva kaitselahinguist.

Nii näeme üldise kokkuvõttena, et 6. rügemendi sõjakäik on olnud eriti pikk. Alanud on see Pärnust, Liivi lahe rannikult, viinud rügemendi Väinajõe kallastele, sealt Pihkva-tagusele maa-alale ja lõppeks Narva jõele — Soome lahe rannikule.

20. novembril s. a. pühitses 6. rügemendist võrsunud 6. üksik pataljon oma 14. sünnipäeva. See päev möödus peamiselt vabadussõjaaegse 6. rügemendi veteraanide koondamise tähe all.

Aastapäeva hommikuks oli saabunud 6. pataljoni asupaika, Pärnu, Lembitu kasarmute maitsekalt kaunistatud ruumidesse kogukas pere endisi lahinguvendi. Siin oli näha koos kõrgemate kaitseväelaste, riigi-, omavalitsuse ja seltskonnategelastega lihttöölisi — neid kõiki oli toonud kokku ühine idee, ühine tahe liituda ühiseks tugevaks pereks, nagu vabadussõja päevilgi. Päev algas paraadiga, mille võttis vastu pataljoni ülem kolonel Lõhmus, kes oma kõnes tuletas meele 6. polgu kanglastegusid vabadussõjas, seades neid eeskujuks 6. pataljonile kui 6. polgu järeltulijale ja selle õilsate tra-

Vabadus-sõjagaegsed veteraanid pataljoni aastapäeval

ditsioonide ustavale hoidjale. Tervitusi ütlesid veteraanide nimel riigikogu liige hra kapten Fuks, Pärnu linna napea hra Kask, maavalitsuse esimees hra Markson, 9. pataljoni ülem kolonel Trossi. Sirgetes ridades sammusid külaliste eest mööda pataljoni noored, kes vaatamata oma lühiajalisele ettevalmistusele esinesid laitmatult. Eriti meeleolu ülendavaks momendiks oli endiste lahinguvendade, eesotsas kolonelide Jakobseni ja Maidega, sirgelt ja mehise defileerimine paraadi vastuvõtjate ees. Paraadilt mindi ühiselt leinamarsi helidel kaitseväge kalmistule langenud kangelasi mälestama. Vaimuliku talituse pidasid praost Grünberg ja preester Samon, kes soojade sõnadega tuletasid meele langenuid vabadussõjas. Pärja asetas veteraanide ja pataljoni nimel kolonel Lõhmus. Kalmistult mindi pataljoni mu-

gavaisse ruumidesse, kus külalisi ootas ühine laud. Hiljem koguneti roheline uppuvasse pataljoni lugemistuppa, kus peeti 6. polgu kaitseväge laste ühingu asutamise koosolek. Koosolekut juhatas kolonel Maide, kes oma sissejuhatavas kõnes kriipsutas alla ühinemise vajadust ja selle tähtsust. Kolonel Jakobsen andis pikema ülevaate ühingu põhikirja saamisest ja ühingu eesmärkidest. Koosolek möödus haruldaselt üksmeelselt ja meeleolurikkalt.

Juhatusse valiti ühel häälel esimeheks kolonel Lõhmus, liikmeiks kolonelid Jakobsen ja Maide, hra Jürvetson, kaptenid Jürgen, Täht ja leitnant Valdin.

Juhatuse liikmete kandidaatideks valiti hrad kolonel Rosenberg, Pulss, kapten Fuks, lipnik Vassil, major Virro, Seiler. Revisjonikomisjoni valiti leitnant Mitt, veltveebel Tõnismann ja hra Grahv.

Uue juhatuse hooleks jäi välja töötada rinnamärk ja koostada 6. polgu ajalugu, mida tahetakse trükitult näha polgu 15. aastapäevaks 1933. a.

Polgu ajaloo koostamisega tehti algus juba käesoleva aasta kevadel. Seni on kirjutatud ajajärk kuni Landeswehri sõjani. Ajalugu loodetakse välja anda umbes 400—500-leheküljelises kaustas. Ettekannetega ajaloo koostamise käigu üle esinesid kol. Maide ja ltn. Valdin.

Haruldaselt ilus ja sündmusrikas päev lõppis õhtuse peoga Kodanike Klubis ja koosviibimisega ohvitseride kasiinos.

Rahavaene aeg

kohustab kokkuhoiuks.

Likvideerimise tõttu

lõplikul väljamüügil

(linna valitsuse loaga) ostate suure hinnaaland. kõrge väärtusega

üleriideid

daamidele ja härradele.

Rikkalik valik.

Enne ostmist tutvuge meie kauba ja hindadega.

Eesti valmisriieteäri

end. „LYON“

Harju tän. 39 („Kuld Lõvi“ vastas).

Lugupeetud

kaubatarvitajad!

Tarvitage ainult

kodumaa

reisikohvreid

ja

peeneid nahatöid

O. Zimmermann'i tehases

Tartus, Suurturg 4.

OSAKONNAD:

Tallinn, Harju t. 34. Pärnus, Rütli t. 41.

2. JALAVÄE RÜGEMENT 15-AASTANE

J. JÄRVER

Möödunud 21. novembril 2. jalaväe rügement, praeguse rahuaegse nimetusega 2. üksik jalaväe pataljon, pühitses tagasihoidlikult oma 15-dat aastapäeva. Samal päeval rajati ka „Eesti 2. polgu selts“, mille eesmärgiks on koondada 2. rügemendi endine ja praegune isiklik koosseis üheks võimsaks pereks, et säilitada ja levitada nende keskel seda rahvuslikku vaimu, üksmeelt ja sõbralikku vahekorda, mis valitses selles väeosas ta algpäevil ja tegutsemisel vabadussõjas, ning ühisel jõul jäädvustada vabadussõjaaegset tegevust.

2. jalaväe rügement on meie vanimaid väeosi. Temale pandi alus enne saksa okupatsiooni 1917. aasta sügisel. Saksa okupatsiooni ajal 2. rügemendi (2. eesti polgu) kaader organiseeris Viljandimaal ja Pärnumaal kaitseliitu, luues nendes kahes maakonnas tiheda kaitseliidu võrgu, mis saksa okupatsiooni lõpul koha peal hakkas tegutsema organiseeritud jõuna. Seega on 2. jalaväe rügemendil tihe kontakt kaitseliiduga juba ta algpäevilt.

2. jalaväe rügement on endale täie õigusega saanud aastapäevaks 21. novembri. Sel päeval, 1917. aastal, jõudis Tallinnast Viljandi 2. Eesti jalaväe polgu formeerimise kaader. Eestis oli tol ajal juba kaks rügementi: 1-ne Eesti polk ja Tallinna Eesti polk. Uus rügement kavatseti Viljandis juure formeerida. Selleks otstarbeks saadeti sinna Tallinna Eesti polgu 1-ne „marsirood“. See kompanii koosnes Viljandimaa meestest ja ta tekkimise käik oli järgmine.

1914. aasta augustikuus formeeriti Viljandi linnas Viljandimaa meestest 355. Liivimaa družina. Pärast lühemaajalist peatust Viljandi ja Luuga linnas saadeti 355. družina sama aasta oktoobrikuus Kroonlinna kindluse piirkonda, kus ta paigutati „Aleksejevski forti“ (praegune „Krasnaja Gorka“). 1916. aasta suvel moodustati družina ümber Kroonlinna kindluse üksikuks pataljoniks ja natuke hiljem Kroonlinna kindluse polguks. Selle polgu pataljon, milles asus palju eestlasi, endise 355. družina mehi, saadeti 1916. aasta oktoobrikuus Soome, Sveaborgi kindluse piirkonda. Sellest pataljonist sai formeeritava 510. Volhovi polgu kaader.

Pärast märtsikuu revolutsiooni 1917. aastal moodustati „Helsingi Eesti sõjaväelaste liit“. Selle liidu peamiseks püüdeks oli eesti sõjaväelasi Helsingist ja ta ümbruskonnast koondada kodumaale. Vaatamata mitmesugustele takistustele, mis liidule veeretati ette ta sihtide saavutamisel, läks tal siiski korda oktoobrikuu alul koondada kodumaale ligi 300 meest, nendest 5 ohvitseri. Formeeriti täieline kompanii ja tuldi kodumaale organiseeritud üksusena. Kompanii võeti vastu allüksusena Tallinna Eesti polgu koosseisu „marsirooduna“, kuna polk koosseisult juba oli täis.

Pärast sellekohaseid nõupidamisi ja läbirääkimisi saadeti „marsirood“ Viljandi 2. Eesti polgu formeerimise kaadriks. See oli 21. novembril 1917. aastal.

Kompaniile sai Viljandis osaks soe vastuvõtt. Seltskond oli kõigiti vastutulelik.

Kuid ka polgu vaenlane, kohalik nõukogude täide-

Kindral-majoor H. KURVITS,
vabadussõjaaegne rügemendi ülem

saatev komitee, ei maganud. Vahepeal oli nõukogude võim kõvenenud ja igal pool valitsemise võtnud üle vene sõjaväe abiga. Oma jõuga ei oleks enamlased Eestis iialgi saanud võimu enda kätte.

Pärast jõulupühi sündis Viljandis üpris kurb lugu, mis avaldas suurt mõju ka 2-se polgu elule. See oli Viljandis formeeritava Eesti ratsaväe polgu laialiajamine kohaliku nõukogu täidesaatva komitee poolt. See viidi läbi kohalekutsutud vene sõjaväelaste abil, keda Viljandisse toodi umbes 500 mehe ümber ja kellele tarbekorral XII armeest taheti tuua lisaks veel kaks polku. Pühadeks oli suurem hulk mehi lastud koju, eriti jalaväe rügemendist. Igasugune jõuga vahelesegamine oli seal mõttetu samm. Osal ratsaväelasist võeti sõjariistad ära, kuid osa sai õigel ajal linnast lahkuda. Sama, mida tehti ratsaväelasele, taheti teha ka jalaväe rügemendile. Kuid õnneks olid laialisaatjate hulgas peaaegselt 510. polgu mehed. See oli sama polk, milles oli teeninud 2-se Eesti polgu formeerimise kaader. Ja venelased, kohates oma endisi kaasvõitlejaid, jätsid nad rahule. —

„Need pole ju sugugi parunite valgekaart. Need on ju meie vanad sõbrad!“ ütlesid venelased, kui kohalikud enamlaste mõjumehed meid püüdsid nimetada parunite valgekaardriks.

Küll katsusid enamlased võimu polgu komitees kiskuda endi kätte, kuid ka see ei õnnestunud neil, vaatamata mitmekordseile katseile polgu komiteed valida üm-

ber. Siis nõuti polgus punaste allüksuste asutamist, kuid ei leitud sinna astuda soovijaid. Kõik kohaliku täidesaatva komitee katsed 2-se Eesti polgu lõhkumiseks ebaõnnestusid. Polk jäi kindlaks oma sihtidele: teenida eesti rahvast ja neid, keda see rahvas paneb oma esindajaiks.

Ja kui veebruarikuus 1918. aastal vene vägede taganemisega Eestis enamlaste võim löi kõikuma, võttis 2-ne Eesti polk Viljandi linnas ja maal valitsuse enda kätte, kuulutades enda kõrgeimaks võimuks kohapeal. Nõukogud ja komiteed likvideeriti ja endised, enamlaste poolt tagandatud ametnikud paigutati jälle oma kohtadele tagasi. Paari päeva jooksul oli kogu Sakalamaal kindel kord jalule seatud.

Kuid siis tulid sakslased. Eelmisel päeval olime jõudnud Viljandis kätte saada ja välja kuulutada Eesti Maapäeva Vanemate Nõukogu poolt väljaantud „Manifesti kõigile Eestimaa rahvastele“, millega Eestimaa ta ajaloolistes ja etnograafilistes piirides kuulutati iseseisvaks demokraatlikuks vabariigiks. Seletasime sakslasile, et tahame jääda erapooletuks. Sakslased aga kuulutasid meid sõjavangideks. Kuid vangistus kestis ainult paar tundi, mille järele tuli uus korraldus ja meid lasti vabaks. 2-ne Eesti polk võis elada edasi, kuid muidugi saksa kontrolli all.

Mõne päeva pärast sai polk saksa vägede juhatusele kirjaliku ettepaneku, milles tähendati, et Eesti 1-se polgu osad võitlevad ühes saksa vägedega Rakvere piirkonnas edukalt venelastega ja on soovitav, et ka 2-ne Eesti polk sakslasile läheks abiks oma kodumaad vaenulistest vägedest vabastama. Ei taha aga polk seda ettepanekut täita, likvideeritakse ta.

Kaaluti kaua enne kui vastati. Tallinnaga puudus ühendus, tuli tegutseda omaette. Pärast pikemat nõupidamist saadeti sakslasile järgmine vastus: Viljandis olev 2-ne Eesti polk, olles osa iseseisva Eesti vabariigi sõjaväest, mille ülemjuhatus asub Tallinnas, ei või oma ülemjuhatus nõusolekuta ja käsuta saksa vägede juhatuse ettepanekut täita...

Sellele vastusele järgnes peagi sakslaste poolt korraldus: 2-ne Eesti jalaväe polk tuleb kiires korras lik-

videerida!.. Ja märtsikuu lõpuks oligi polk likvideeritud.

Läksime oma kodukohtadesse, et seal vargsi organiseerida kaitseliitu.

Kaheksa kuud hiljem, ja nimelt jälle 21. novembril, algas 2. jalaväe rügement oma formeerimistööd uuesti, kuid seekord mitte Viljandis, vaid Tartus.

Rügemendi formeerimistööde algus sündis Vane muise teatrihoone riiehoiuruumides. Kuid juba paari päeva pärast anti rügemendile asukohaks Kivisilla juures asuvad endise „Bellevue“ võõrastemaja ruumid. Sinna mahutasime endid esialgselt kõik, nii rügemendi staap kui ka meeskond.

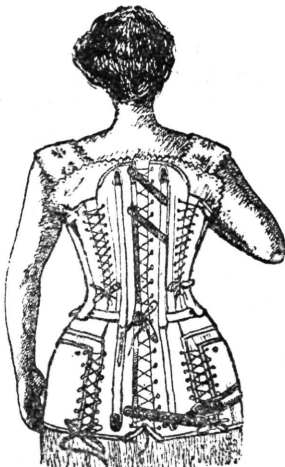
Formeerimistööd edenesid esialgu kaunis visalt. Suuri muresid sünnitasid riiete, jalanõude ja toidu küsimused, eriti aga relvade küsimus. Kuna riiete, jalanõude ja toidu küsimusi ikkagi kuidagiviisi oli võimalik koha peal lahendada, olime relvade suhtes täiesti pigis. Koguti üksikuid püsse siit ja sealt. Mõned osteti ka saksa sõdureilt.

Saksa okupatsiooniväed Tartus takistasid ka oma poolt 2. rügemendi formeerimistööd. Sealt poolt vaadati umbusaldusega eesti vägede organiseerimisele.

Ka Pihkvast Tartu ümbrusesse taganenud põhjalääne-armee osad segasid 2. jalaväe rügemendi rahulikku formeerimistööd. Tartu lähedusse jäi peatuma sellest armeest ataman Balahovitši salk, missugune koosnes ratsa- ja jalaväe osadest.

See oli põhja-lääne-armee kaardiväe osa. Nende ohvitserid olid hästi rietatud, käisid ikka uhkesti: pea püsti ja isennast täis. Ka meeskond oli nendel korralikult riides. Ataman Balahovitši mehed ei seganud mitte üksi meie tööd 2. rügemendis, vaid nii Tartu linn kui ka ümbruskond kannatasid palju atamani meeskonna vägivald all. Kui „Postimehes“ juhiti sellele tähelepanu, siis ataman B. mehed tulid 2. rügemendi ülema, kui Tartu garnisoni ülema, juure ja nõudsid, et ajaleht „Postimees“ suletaks ja peatoimetaja areteeritaks. Oli palju tegemist enne, kui neid suudeti rahustada.

Vaenlane aga ligines Tartule. Ta tuli Võru, Rāpina ja Mustvee poolt.

Kuldauraha Tartus 1913. **Kuldauraha** Tallinnas 1922. **Esimene auhind** arstiteaduslikul näitusel Tartus 1921.

Esimene auhind arstiteaduslikul näitusel Tartus 1926. arstiteaduslikul näitusel Tartus 1932.

G. SAKS TARTUS, RIIA TÄN. 39. KÖNETRAAT 612.

Vanim ja täielikem

ortopeediline ja arstiriistade tööstus Eestis
(Asutatud 1907. a.)

Aastate jooksul omandatud teadmiste põhjal, tehniliselt järjest täiendatud, valmistame otstarbekohaseid ja vastupidavaid proteese, nagu: kunstjalgu, käsi, tugiaparaate vigastele jalgadele, korsette selgroo ravimiseks, kehasidemeid, kubemeriimu jne.

Võru teel, Kambja ümbruskonnas, asusid ataman Balahovitši väeosad.

Räpina tee kaitseks, mis oli lahti, pidi rügement juba 13. detsembril kiires korras saatma välja kaks kompaniid. Samuti tuli rügemendil kiires korras saata välja ratsaluurajate komando osad Torma-Mustvee suunas ja hiljemalt sinna lisaks jalaväe osi. Ka ataman Balahovitš nõudis toetust.

20. detsembri õhtul oli seisukord Tartus ja ümbruskonnas järgmine: Sakslased olid 18. detsembril Tartust lahkunud. Mustvee poolt pealetungiv vaenlane oli meie väeosad Torma piirkonnast sundinud taganema ja liikus nüüd Jõgeva poole. Rügementi ähvardas hädaoht kaotada raudteeühendus Tallinnaga ja, kui asi meie kahjuks säärase kiirusega areneb edasi Põltsamaa suunas, siis ka varsti kaotada taganemisteed Tallinna suunas.

Ka Võru teel avaldas vaenlane viimastel päevadel aktiivsust. Ataman Balahovitši salk, kelle ülesandeks oli Võru tee kaitsmine, tõmbus tegevusest tagasi, põhjendades tarviliste sisemiste ümberkorraldamiste vajadusega. Selle tee kaitseks saadeti esiti jalaluurajate komando ja pärastpoole veel kaks kompaniid.

Tartu-Räpina teel oli vaenlase pealetung võrdlemisi loid ja ta katsed seal edasi tungida löödi kergesti meie sealsete kompaniide poolt tagasi.

Rügemendile hädaohtlikum oli Jõgeva suund, kuhu nõuti toetust. Kuid rügemendil oli veel Tartus varuks kaks kompaniid.

Olgugi, et veel polnud kavatsust Tartust lahkuda, oli siiski mõeldud sellele võimalusele ja peetud tarviliseks ladusid hakata evakueerima. Kuid 20. detsembril pandi see töö mässuliste poolt seisma.

Õöl vastu 20. detsembrit oli Tartus varus oleva kahe kompanii meeste seas suur käärimine leidnud aset. Kommunistide kihutustöö tagajärjeks oli nende kompaniide avalik mäss. Mehed haarasid relvad kätte, kihutasid ohvitserid minema ja hakkasid omapead asju ajama. 20. dets. valitses linnas täieline korralagedus.

Sõduritega kaasas, ja isegi enamuses, tegutses igasugune kurikalduvuslik element, kes esines peategelaste osas.

Õhtu eel ilmusid relvastatud salgad rügemendi staapi ja nõudsid sõdurite komiteede asutamist ja rügemendi juhtimise üleandmist komiteedele.

Oli kindel, et kui kauemaks tahetakse jääda Tartu, siis kõigepealt on tarvis linnas seada kord jalule. Kuid milliste jõudude ja abinõudega see viia läbi, see ei olnud selge.

Rindelt oli võimatu selleks väeosi Tartu tõmmata, ja pealegi võis nendelt loota vähe abi sisemise korra jaluleseadmiseks.

20. dets. hilja õhtul oli rügemendi ülema juures nõupidamine, millest muude hulgas võttis osa ka kohaliku kaitseliidu juht leitnant J. Kuperjanov. Kaaluti kõigekülgselt korra jaluleseadmise võimalusi Tartus, kuid abinõusid selleks ei leitud. Koosolijad olid väga rõhutud meeolus. Kellelegi ei meeldinud Tartu mahaajamise küsimus, kuid teist teed ei paistnud olevat.

Major V. SARSEN,
praegune 2. üksiku pataljoni ülem

Tehti isegi ettepanek kutsuda ataman Balahovitši ratsasalk Tartu ja selle abil seada kord linnas jalule. Ja olgugi, et see ettepanek põhimõtteliselt koosolijaile ei meeldinud, haarati temast siiski kinni kui viimsest abinõust.

Leitnant Kuperjanov läkitati Balahovitši juure läbi-rääkimisele. Meie aga ootasime põnevalt ta tagasitulekut. Ta tuli pärast keskööd, kuid teatega, et ataman Balahovitš olevat oma meestega juba õhtul varakult senisest rajoonist lahkunud ja liikuvat Puhja kaudu Viljandi suunas. Pärast selle teate saamist ei leitud enam võimalikuks Tartu jääda ja rügemendi ülem andis korraldused Tartust taganemiseks. See oli kella 0100 paiku 21. detsembril. Rügemendi staap ühes voooriga pidi liikuma Kärevere-Puurmani kaudu Põltsamaale. Talle pidi sinna järgnema Räpina ja Võru teel võitlevad rügemendi osad — esimesed möödudes Tartust ida poolt ja teised möödudes Tartust lääne poolt.

Tartust lahkumine sündis ettenähtud kava kohaselt. Põltsamaale jõudsime 22. dets. õhtul. Aga kui me oma read nüüd üle lugesime ja oma jõud kokku arvutasime, siis selgus, et meid oli õige vähe järele jäänud. Meist oli lahkunud osa enamuse ideede ja kihutustööde mõjul, osa üldise loiduse tõttu omariikliku aate vastu ja osa lihtselt seepärast, et tegevusest kõrval olles nautida rahulikku elu. Kuid nendel, kes rügemendile jäid ustavaks, oli kindel usk Eesti iseseisvusse ja kindel tahe

seda iseseisvust kaitsta. Tartust taganemine, lahutades rügemendist kahjuliku ja kõhkleja elemendi, oli puhastuleks, mis karastab rügemendi kõvaks teraseks. Rügemendis ei mõtelnud enam keegi taganemisele. Oli vaid tarviline ajutine lühike seisak selleks, et end seada korda ja siis värske jõuga minna Tartu tagasi. Ja et see tõesti nõnda oli, seda tõendasid varsti järgnevad sündmused.

Asudes Põltsamaale, võttis 2. rügement kaitseseisukohad Tapiku-Lahavere-Aidu-Puurmani joonele. Kuid enne veel kui rügement suutis end korda seada, algasid enamlased detsembrikuu lõpul kallaletungi Aidu külale, et tungida välja Võhma suunas ja ühendus Tallinnaga ka kitsarööpalisel raudteel lõigata läbi. Algavad Aidu lahingud, mis väikeste vaheaegadega kestavad kuni 4. jaanuarini 1919. a. Kuid hoolimata enamlaste suurest ülekaalust murrab rügement nende pealetungi Aidu all ja sunnib neid tõmbuma tagasi. Seega Aidu lahing osutub sõjategevuse pöördepunktiks lõunarindel. Alates 5. jaanuarist hakkas 2. rügement tungima peale ja enamlasti suruma tagasi. Varsti võttis rügement Jõgeva tagasi ja algas pealetungi Tartu suunas. 14. detsembriks oli rügement jõudnud välja Voldi-Maarja-Magdaleena joonele, kust algas ühine pealetung soomusrongide ja leitn. Kuperjanovi meestega Tartu vallutamiseks. Rügement tegutses kolonni pahemal tiival. Pärast Tartu vallutamist toetas rügement 17. jaan. Reola tagasivõtmist Tallinna kaitsepataljoni poolt.

Pärast lühikesajalist seisakut Tartu läheduses algas 2. rügement pealetungi Petseri suunas 27. I eesmärgiga vallutada kiires korras Petseri ja sellega, lõigates ära enamlastil ühendus Pihkvaga, kergendada meie vägedel Valga ja Võru äravõtmist. Ja 2. rügement täitis selle ülesande hiilgavalt. Kiiresti vaenlasele otsustavaid hoope andes rühbib rügement edasi ja ikka edasi, vaatamata sellele, et vahetevahel puudub ühendus rügemendi osade vahel. Juba 31. I on rügemendi eelosad jõudnud välja Valga-Pihkva raudteeni.

See oli võidurikas tee, mil võeti palju vange ja saadi palju sõjavarustust. See on 2. rügemendi ajaloo heledaimaid lehekülgi.

Vallutanud lõplikult Petseri, tarvitab rügement loomulikult mõned päevad enda kordaseadmiseks. Kuid kaua see ei kesta, sest juba veebruarikuu keskel algab rügement soomusrongide toetusel edasitungi Pihkva suunas. Esialgu õnnestub see pealetung. Kuid enamlased koondavad suuri jõude meie vastu, mis meie edasitungimise Pihkva suunas paneb seisma. Ja kui vaenlane üle Pihkva järve meie seljatagusesse saadab vägesid, on 2. rügement sunnitud Petseri juure tagasi tõmbuma.

Algab Petseri visa kaitse, kus 2. rügemendil tuleb võidelda laial rindel ja mitmekordses ülekaalus oleva vaenlasega. Võitlused on ägedad, külad käivad käest kätte. Vaenlase haarangu tõttu on 2. rügement sunnitud isegi Petseri ajutiseks jätma maha. Kuid seda ainult mõneks päevaks. Petseri võetakse jälle tagasi ja lahingud kestavad edasi.

Rügement on väsinud mitu kuud ühtsoodu kestvaist

lahinguist. Talle võimaldatakse puhkus aprillikuu keskel. Lihavõtte-pühadeks asub rügement Võru linna puhkusele, et paari nädala jooksul tõmmata hinge tagasi.

Puhkusest ei tule aga midagi välja. Vaenlane tungib suurte jõududega Marienburgi poolt Võru peale. Võrut ähvardab hädaoht. 2. rügement saab käsu lihavõttepühail astuda välja ja minna Vastseliina mõisa rajooni, et enamlaste liikumine selles suunas sulgeda. Rügement asub kiires korras Vastseliina mõisa rajooni. Jälle algavad ägedad võitlused, mis kestavad kuni maikuu lõpuni. Rügement elab läbi raskeimaid päevi. Vaenlane suurendab alatasa oma jõude, tuues isegi oma parimaid löögiosi 2. rügemendi vastu. Vaenlasel on kindel tahe siin läbi murda. 2. rügemendi read aina harvenevad. Kuid rügement, olgugi puruväsinud, paneb visalt vastu. Ja kui meile soodsa olukorra tõttu maikuu lõpul avaneb võimalus minna üldisele pealetungile, täidab ka rügement oma ülesande hiilgavalt, tungides kiires korras edasi ja võttes enda alla Pihkva-Riia kivitee Misso-Kura piirkonnas.

30. mail asub 2. rügement Marienburgi, võttes kaitseseisukohad Beienhofi-Maalupi joonel ja saates pärastpoole eelosad Seidenetsi ning Bolovski. Suve saadab rügement mööda Lätimaal võrdlemisi vaikselt; on peaaegselt luurekäike ja eelvägede kokkupõrkeid. Ainult augusti alul peetakse suuremaid lahinguid Marienhauzeni all, millest ka 2. rügement täies koosseisus võtab osa.

Oktoobrikuu alul võimaldatakse 2. rügemendil asuda Valka puhkusele. Kuid novembrikuu alul peab ta jälle asuma Lätimaale Stomersee mõisa piirkonda, võttes kaitsejoone Lettini-Ostrovetsi joonel. Siin pühitseb rügement esimest korda oma aastapäeva 21. novembril 1919. aastal; see on rügemendi teine aastapäev, arvestades 2. Eesti polku Viljandis enne saksa okupatsiooni.

Detsembrikuu alul tõmmatakse 2. rügement uuesti Valka ja selle ümbruskonda, kuhu ta jääb kuni detsembri keskpaigani. Detsembrikuus on enamlaste kallaletung kujunenud õige aktiivseks Viru rindel. Sinna on abi tarvis. 2. rügement saadetakse jõulude eel Jõhvi-Sompa rajooni, Viru rinde juhatuse varru. Jaanuarikuu alul tehakse vaheerahu ja veebruaril alul kirjutatakse rahulepingule alla. Sõjategevus on lõpnud. 2. rügement saadetakse veebruarikuu keskel tagasi 2. diviisi piirkonda, Võru linna. Siin viib rügement läbi oma meeste demobilisatsiooni. 4. mail paigutatakse 2. rügement Tartu linna, mis on määratud rügemendile rahuaegseks asukohaks ja kus rügement püsib tänini.

1921. aastal liideti 2. rügemendiga Kuperjanovi rügement. 1928. aastal, uue rahuaegse organisatsiooni maksmapanekuga, lahutati 2. rügemendist Kuperjanovi pataljoni ja 2. jalaväe rügement korraldati ümber 2-seks üksikuks jalaväe pataljoni, millena ta tegutseb tänapäevani.

Loodame, et ka tulevikus, kui seda peaks tarvis olema, meie vanimaid väeosi, 2. jalaväe rügement, täidab oma kohuseid kodumaa kaitseks niisama vaprast, nagu möödunud vabadussõjas.

Mõtteid

ja uusi kavatsusi

suusaspordi alal

tuleval talvel

Järjekindlalt tõusev ja kasvav huvi suusaspordi vastu annab ikka enam lootusi ja väljavaateid aegadele, millal suusaspord muutudes meil massispordiks on jõudmas välja lapsekingadest.

Meie noor, kasvav põlv on suuremalt osalt suusaspordi pooldaja. Isad ja emad, jõudes arusaamisele suusaspordi tervendavast mõjust, on asunud suusaspordi harrastamisele, tõmmates kaasa ka lapsi.

Kuigi meie tali on võrdlemisi lühike, kestes heal juhtumil kolm kuud, ei tohiks see asjaolu olla põhjuseks suusaspordi kiratsemisele. Hea tahte juures, kui talve tulekuga asjale kohe pihta hakata, jätkub ka siin aega, et midagi sel universaalsel spordialal ära teha.

Kui seni suusaspordi harrastamisel ja suuskade tarvitamisel esirinnas sammusid linnad, siis kipub maa nüüd minema ette just sel lihtsel põhjusel, et suusad on hakanud maal läbi lööma talise liikumisvahendina tänu kodustele suusameistritele, kes oma ümbruskondi varustavad suuskadega, millised hinnalt on kättesaadavad ka majanduslikult kehvematele.

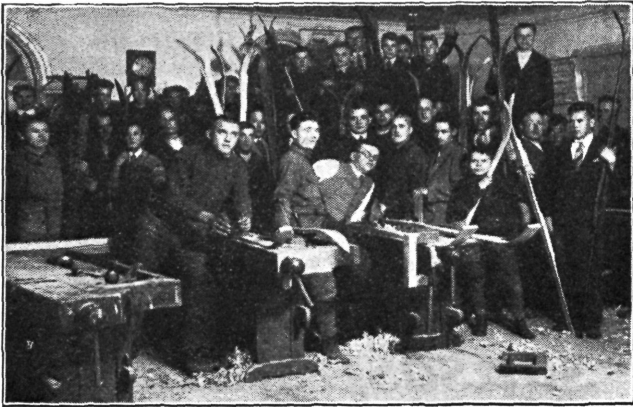
Asjaolu, et maal tuntakse huvi suusa kui liikumisabinõu vastu, on kindlaks pandiks, et suusaspordit maal hoogsasti levib ja suudab tõmmata kaasa suuri masse.

Seda teed on käinud ja sellane on olnud suusaspordi arenemiskäik peagu kõigi suusaspordi alal nimekate rahvaste juures.

Linnades on massid huvitatud suusatamisest kui abinõust, mis neid viib välja elamute sumbunud õhust karastavasse talisesse loodusesse, ilusasse lumisesse metsa, mägedele ja orgudele, karastama keha ja vaimu, saavutama jõudu ja energiat. Harrastajate hulgas leiame siin kiltkava noorsoo kõrval ka rohkesti aastais kodanikke, keda meie harilikult ei kohta ei spordiväljadel ega võimlais. See juba tähendab, et suusaspordit suudab kõita ja ligi tõmmata masse rohkem kui mõni teine spordiala.

Näib, et suusaspordit kujuneb eriti viimasel ajal ka moeasjaks moodsate tantsude, jo-jo, motospordi, ratsasõidu jne. kõrval. Loetakse „heaks tooniks“ ühineda suusatajate perega mitte just puht-sportlikus mõttes, vaid selleks, et olla seda populaarset spordiala harrastava pere liige.

Koduste suusameistrite arv kasvab jõudsasti. Suurenevad nõudmised suuskade valmistamise kursuste ja selle eriala instruktorite järele. Korraldatakse kursusi kohtadel oma algatusel. Kodune suusatööstus näib ku-

Suuscade valmistamise kursused Paides

junevat sisetulekuallikaks puutöömeistritele, tiseritele, saani- ja tollaseppadele, viulimeistritele jne.

Loodetavasti ei ole kaugel aeg, millal suuska võib leida kaubaartiklina turul, ühel vankril puust ämbri- tega, vannidega, toobritega.

Mis puutub selle suusa headusesse, siis ei ole ka- helda, et suusk kodusest tööstusest saab kindlasti pa- remaks vabriku omast, kus massilise töö juures nii mõ- nigi nipe-näpe jääb kahe silma vahele. Loomulikult peame oma kodustele suusameistritele andma aega are- nemiseks ja kogemuste hankimiseks.

Kurtmine, et Eestis ei leiduvat küllaldaselt head suusapuud ja et välismaa, kas või Soome, puu olevat eri- line oma tugevuselt ja sitkuselt, ei ole küllaldaselt põh- jendatud. Metsa meil on küllalt ja on ka suusaseppi, kes peavad oskama leida puud, mis nüüd on kohane suu- saks. Sellekohase puu leidmise oskus on just see kunst ja seda oskust annavad tööga saavutatud kogemused.

Suuscade valmistamise kursuste korraldamisega möödunud aastal Tallinnas, Tartus, Paides ja Võrus pani kaitseliidu peastaap aluse kodusele suusatööstu- sele. Peetud suuscade valmistamise kursustest võttis osa 176 kursuslast. Käesoleval aastal järelepärimisel selgus, et sellest arvust on asunud suuski valmistama 52 suusameistrit, kes juba möödunud talvel tarvitajas- konda varustasid 1161 paari suuskadega ja eelolevaks talveks kavatsesid valmistada 1280 paari suuski.

Nende suuskade hind kõigub 2 kroonist — 11 kroo- nini suusapaari eest, olenedes meistri „isust“ ja suus- kade valmistamise kuludest.

Eelpool mainitud suusameistrite arvule tuleb käes- oleval talvel veel tublisti lisa, sest suuscade valmista- mise kursused on käimas kaitseliidu peastaabi ja male- vate korraldusel Haapsalus, Vormsis, Emmastes, Kõrge- saares, Tapal, Lihulas, Varblas, J.-Jaanis, Märjamaal, Kullamaal, Koerus, Ristil, Paliveres, Türil, Põltsamaal, Otepääl, Jõgeval, Vändras, Abjä-Paluojaal, Vaekülas, Porkunis, Jõhvis, Väike-Maarjas, Valgas, Viljandis, Kastre-Võmmus, Kloostriis, Mustlas, Suure-Jaanis, Kei- las, Uue-Riisiperes, Kuusalus, Kohilas, Koigil, Kosel, Võrus ja Narvas. Kokku 40 kursust.

Tänapäevani juba peetud kursustest osavõtu järgi otsustades on huvi suuscade valmistamise oskuse vastu suur.

Roobastjaku suuskade valmistamise oskuse levita- misega on vääriline tähelepanu kaitseliidu peastaabi poolt juhitud ka tegeliku suusatamise propageerimisele. Suurimaks sündmuseks on ümber Eesti suusatamine, millest võtab osa 100 meeskonda, iga meeskond 5—10- mehelises koosseisus. Ümber Eesti suusatamisel läbis- tatakse meeskondade poolt 100 punkti ja kaetakse 32 päeva jooksul 1780 km. Ümber Eesti suusatamine algab Tallinnast 22. jaan. 1933. a. ja lõpeb samas 23. veeb- ruaril. Sellest tegevusest võtavad osa kõik malevad oma meeskondadega, välja arvatud Saaremaa malev.

Suusaspordi hooaja aluks propaganda eesmärgil korraldab kaitseliidu peastaap Tallinnas 2.—4. det. s. a. suusaspordi näituse, kus väljapanekutega esinevad meie kodused suusameistrid, sporditarvete ärid ja tööstused.

Möödunud aasta eeskujul on ka eeloleval talvel pea- staabil kavatsus korraldada suusatamisvõistlusi 18 km ja 50 km suusatamises. Seekord tuleksid need pidami- sele Aegviidus.

Üleriiklikud kaitseorganisatsioonide vahelised suu- satamisvõistlused tulevad pidamisele arvatavasti ka Aegviidus veebruarikuu paiku. Loodame, et eeloleval talvel nende pidamine õnnestub, kuna möödunud aastal jaanuarikuud tabanud sula sellest kavatsusest tõmbas kriipsu läbi.

Kohtadel malevais koostatud tegevuskavade järgi otsustades töötab eelolev suusaspordi hooaeg eriti hoog- saks kujuneda, kui aga tali seda ei takista.

E. L.

KOHV * TEE
KAKAO
PUUVILI

kuivatatud, Kalifornia.

EDW. WEYDE

„Tartu Vahemees“

Kaubahoov 35.

Eestimaa vanim kohvikõrvetus kuuma õhuga ja koorekeste eraldamisega.

LASKESPORTLIKUD KLUBID TÖÖLE!

Kaitseliidu laskesportlike klubide ülesandeist ja tegevuskavadest lähemas tulevikus. Klubid peavad rakenduma intensiivsemale tööle.

1.

Kaitseliidu laskurite ja küttide perel, kes ligi viis aastat täie hoole ja innuga on ajanud esimesi vagusid õppelaskmise põllul, seisab lähemal päevil ees suurem muudatus tegevuse suunas, õigemini öeldes: neil tuleb astuda üks samm edasi uuel tegevuspõllul — asuda ette valmistuma lahinglaskmisele. Alates eeloleva talvise perioodiga läheb kogu kaitseliidu laskeasjandusliku tegevuse raskuspunkt lahingusisulisele laskmisele ja sellele ettevalmistumisele.

See tegevuse edasiviimine on tingitud vajadusest jõuda lähemale kaitseliidu õppetegevuse põhieesmärkidele — koolitada välja ja kasvatada võimelisi kodukaitsjaid.

Siit kergibki üles kaitseliidu laskesportlike klubide suur tähtsus kaitseliidu õppelaskmise kooli, eriti täpse punktilaskmise osa, arendamisel.

Kogemused näitavad, et igal liikumisel etendavad suurt osa pioneerid, need esivõitlejad, kes oma suure eeskujuga masse tõmbavad kaasa ja endiga viivad edasi.

Hea punktilaskuri väljakoolitamisel on väga tähtis meeste püüe ja omavaheline võistlustung. Neid eesmärke taotlevad just esimeses järjekorras laskesportlikud klubid.

Laskesportlike klubide tegevuse kohta lähemas tulevikus ongi mõeldud alljärgnevad read.

2.

Laskesportlike klubide eesmärgid on väljendatud „Kaitseliidu laskesportlike klubide normaalpõhikirjas“.

Siin öeldakse selge sõnaga, et klubide eesmärgiks on:

— laskmise sportliku harrastamise levitamisega ning kultiveerimisega äratada ja hoida elavana oma liikmeis kindlat võistlustahet, tungi võidulepääsmiseks ja püüet oma võimete igakülgeks väljaarendamiseks;

— tõsta klubi liikmete laskeosavuse tasapinda ja

— pealikuile ning instruktoreile aidata kaasa laskeasjandusliku ala korraldamisel.

Klubide eesmärgid on suured ja äärmiselt tähtsad.

Kaitseliidu õppelaskmise sisu on täpne punktilaskmine. Edu võib siin saavutada täies ulatuses ainult siis, kui kogu liikumine on rajatud sportlikule ja vaba mehe võistluse alusele.

Kuiv ja kroonuline harjutuste masindamine ei anna peagu mingisuguseid positiivseid tulemusi. Vastupidiselt — niisugune laskeharjutuste sooritamise võib tappa huvi laskmise vastu, mida iga eestlane teeb kaasa juba hällist.

Laskesportlikud klubid peavad olema need eessamujad, kes oma isikliku eeskujuga ja sõbraliku õpetuse ning kaasabiga kaitseliitlaste massi tõmbavad kaasa ja aitavad kaasa lasketasapinna tõstmisele.

Selles osas on klubide töö määratuma tähtsusega.

Siin muidugi esimeses järjekorras klubid peavad tõstma oma liikmete lasketasapinna nii kõrgele, et nad tõeliselt suudaksid olla teistele eeskujuks ja et nende eeskuju oma kõrge sisulise väärtusega ka tõmbaks kaasa.

Iga organiseeritud laskesportlase eesmärgiks olgu lähemas tulevikus: saada lamades asendist 90%, põlvelt asendist 80% ja püüsti asendist 70% laskuriks. Need mehed juba suudavad olla õpetajaiks ja kasvatajaiks teistele.

Mitte vähema tähtsusega on klubide ülesanne olla headeks abimeesteks pealike ja instruktoreite laskeasjandusliku väljaõppe korraldamisel.

Esimeses järjekorras on tarviline, et laskesportlikesse klubidesse koonduksid peale asjast huvitatud laskesportlaste veel kõik juhid, kes tegelevad laskeasjandusliku väljaõppega, need on: vähemate üksuste pealikud ja laskejuhatajad.

Laskesportlikud klubid peavad nende tarvis kujunema asutusteks, kus nad ise endid täiendavad, oma teadmisi värskendavad, igasuguseid laskeasjanduslikke küsimusi ühiselt läbi arutavad, katsetavad ja uurivad. Klubi peab kujunema mingisuguseks vaimseks baasiks, kus käib alatiselt intensiivne loov töö ja kust iga liige ammutaks peale oskuste ja kogemuste tööroõmu ning töötahet.

Klubisid tuleb kutsuda ellu igal pool ja nii tiheidasti, et suure kauguse tõttu ükski asjast huvitatut ei oleks sunnitud nendest jääma eemale. Nende loomisel ei tohi ajada taga suurt liikmete arvu. Kluppi tuleb võtta vastu ainult asjast huvitatuid, kes suudavad tegutseda ja seda ka teevad.

Laskesportlikud klubid peavad olema väikesed rakkused kohtadel, mis koosnevad meestest, kes on tugevasti haaratud meie ühisest aatest ja kes ei pea raskeks nii mõndki ohverdada suure eesmärgi saavutamiseks.

Valmistaja: A.-S. Sidol-Company, Tallinn.

Kümnekond teguvõimsat meest malevkonna, kompanii või liitunud üksuste juures oleksid küllaldaseks kaadriks kaitseliidus täiesti korralliku ja elujõulise punktilaskmise elluviimiseks ja elushoidmiseks.

3.

Nüüd mõnd laskesportlike klubide tegevusest.

Ei ole küllalt, kui klubi organiseeritakse, mõningad koosolekud peetakse, mõningad harjutused või võistluskatsetused sooritatakse ja siis, käed rüpes, jälgitakse elu käiku.

Klubi peab olema töökate meeste koondus, ja tööd jätkub kõigile. Tuletame siinkohal meele mõned tähtsaimad tegevusalad.

Meeste liitumine. Klubi peab olema ühiseks perekas kõrgete ja kaunite traditsioonidega. Ta peab olema kooliks, kus kasvatatakse mitte ükski häid laskureid, vaid ka tublisid ja elujõulisi kodanikke, kelledest on eriti suur puudus nüüdsel raskel ajal.

Klubisse pääsmine ei tohiks olla liig kerge. Selleks ei ole küllalt lihtsast sooviavaldusest. Sinna pääsmiseks peab liige enda peale võtma ka suured kohustused.

Oleks soovitatav panna maksma üliõpilaste organisatsioonides maksev kord. Klubi tegevliikmeil on oma õpilased („rebased“, arvult mitte üle kolme), keda nad kasvatavad ja õpetavad ja kes pääsevad klubi täisõiguslikeks liikmeiks alles teatava staaži läbitõdemise järel. Selleks võib korraldada erilisi katseid.

Peale tehniliste oskuste on tarvis kandidaatidelt nõuda veel vaimset ja hingelist tublidust.

Liikmete väljaõpetamine. Siin on suur ja tänuväärne põld iseseisvaks tegutsemiseks. Soodustusi annavad kaitseliidu ülemal poolt lubatud „lisanormi“ padrunid ja loomulikult malevate pealikud ei keeldu elujõuliste klubide aitamiseks oma käsutuspadrunitega.

Väljaõppe alal võivad klubid korraldada:

- treeninguid,
- laskeharjutusi,
- laskevõistlusi,
- näite- ja uurimislaskmisi,
- loenguid, demonstratsioone ja kursusi,
- soetada laskeasjanduslikku kirjandust.

Eriti rõhutaksin näite-, katse- ja uurimislaskmiste korraldamist. Siin võib tegeliku laskmisega selgitada välja mitmeidki laskureid huvitavaid küsimusi.

Edasi igasugused referaadid. Mõnele klubi liikmele tehakse ülesandeks mõni laskeasjanduslik küsimus uurida läbi ja sellest siis kanda ette ühes oma katsete tulemustega.

Näiteks: 1) dioptersihiku ja lahtise sihiku vahe laskmisel täiskaliibrilisest püssist 300 m kaugusel;

2) sobivaim lahtiste sihtimisvahendite (sihiku sälg ja kirbu) kuju;

3) tabamuste vahetamine lamades ja püsti laskmisel jne.

Teeme on palju, kuid neid tuleb jõukohaselt valida. Ettekandele peavad järgnema arutused ja vastuvaidlemised.

See õpetab mehi iseseisvale uurimistööle, mis on teadliku laskuri arenemises esmajärgulise tähtsusega. Küsimused peavad alul olema küllalt lihtsed, et mehed suudaksid oma ülesandeid täita.

Mis puutub laskevõistluste korraldamisse, siis nende peamiseks ülesandeks olgu klubi liikmete alatise pingele all hoidmine. Laskuri elus ei tohi olla suuri tõuse ega mõõnu. Arenemine peab minema alatisele ja järjekindlalt. Võistlusi tuleb korraldada ainult niisuguseid, mis mehi seovad ja rakendavad tööle pikemaks ajaks.

Meie klubid võivad võtta eelseisva talve põhivõistluseks Eesti Laskurliidu talvise võistluse „Iga lask pihta!“

Selle võistluse kohta lähemalt viimases peatükis.

Tähtsaks ülesandeks klubidele on veel heade relvade ja laskemoona muretsemine. Nüüdsel kehval ajal head püssi või püstolit muretseda on raske asi. Kuid tõsiasi on ka see, et mis ühele on üle jõu käiv, ei ole seda enam ühendatud jõule. Kõige tõsisemalt tuleb see küsimus klubides võtta päevakorda ja asuda selle lahendamisele.

Jumalale tänu, meil Eestis on saada väga häid relvi. Arsenaalid valmistatud täiskaliibriline täpsuspüss on parimaid maailmas ja hinnalt — 74 krooni tükk — ei saa temaga ükski vabrik võistelda.

Täpsuspüsse on mitmet liiki: pika rauaga, nagu senised kaitseliidu täpsuspüssid, ja lühikese rauaga, millised on võetud kasutusele kaitseväs. Mõlemat liiki püsse võib saada kas vene või inglise padruni alla.

Arsenaali väikekaliibriline täpsuspüss on oma headusest juba läbi löönud. Valmimisel on ka väikekaliibriline vaba püstol. Seni toimetatud laskekatsed annavad oletada, et kevadeks saame korraliku püstoli, millega võib lüüa välja maailmarekordilisi saavutusi.

Nüüd, kus meil endil on olemas kõrgeväärtuslikke relvi, on laskesportlike klubide tähtsaimaks ülesandeks neid hakata soetama. Normaalselt peaks olema igal klubil:

- 1) 1 täiskaliibriline vabapüss (puhtsportlikuks laskmiseks),
- 2) 1—2 täiskaliibrilist täpsuspüssi ja
- 3) 1 vaba püstol.

Korraga neid muretseda läheb ehk raskeks, kuid aja jooksul suudetaks seda küll.

On head relvad muretsedud, kergib otsekohe üles ka täpse laskemoona muretsemise küsimus. Senised kogemused tõendavad, et omalaetud padrunid täidavad oma ülesandeid täiesti hästi, ja seepärast võivad klubid täie julgusega asuda padrunite laadimisele.

See oleks kõige üldisemais joontes töökavade kohta, millede täitmisele peaksid asuma kaitseliidu laskesportlikud klubid, kui nad tahavad oma ülesandeid õigesti täita.

4.

Kaitseliidu laskesportlikud klubid tegutsevad täiesti omaette oma üksuste juures, mingisuguse keskjuhatuseta malevais või kaitseliidus. Malevais juhü

nende tegevust maleva pealik ja kaitseliidus — pea-
staap.

Õppelaskmisele kaasaaitamise alal on nad kohali-
kele pealikuile ametlikeks abimeesteks.

Kuid see ei ole veel kõik. Vahest niisama tähtis,
kui veel mitte tähtsam, on klubide tegevus laskesport-
liku liikumise alal. Siin klubid peavad pi-
dama tihedat kontakti Eesti Laskur-
liiduga.

Laskesportlik liikumine ei ole üksi kaitseliidu asi.
Sel alal tegelevad kõik riigikaitse organisatsioonid,
nagu: kaitsevägi, politsei ja piirivalve, peale nende veel
laskmist harrastavad ühingud ja seltsid.

Laskesport on kogu Eesti asi. Siin peavad kõik
truid isamaalased tõmbama kaasa, vaatamata organi-
satsioonidele, millesse nad kuuluvad.

Eesti parimad laskurid on koondunud Eesti Las-
kurliitu. Seal on ka kõikide kaitseliidu laskesportlike
klubide koht.

Nii suurt asja, nagu seda on laskesport, ei saa iga
organisatsioon juhtida omaette. See peab olema rahva
asjaks ja selle ümber peavad koonduma kõik parimad
kodumaa pojad, vaatamata nende kuuluvusele.

Laskurliitu kuuluvus on üks asi. Sel alal on peagu
kõik laskesportlikud klubid oma kohuse täitnud. Hoo-
pis teine asi on liidu töö.

Sel alal on meie klubidel veel palju tegemata, õieti
peagu kogu töö. Ei ole mõtet kuuluda niisugusesse
aktiivsesse organisatsiooni nagu seda on Eesti Laskur-
liit, kui ei taheta või ei suudeta täiel määral tõmmata
kaasa. Laskurliidus on iga passiivne liige sõna tõsi-
ses mõttes null ja „ristiks kaelas“.

See liikmemaks, mida liit saab, on nii väike, et see
ei avalda mingisugust mõju liidu olemasolule. Selles
mõttes liidule liikmeid ei hangita.

Liit vajab liikmeina tõsiseid töömehi, kes taha-
vad ja suudavad seda kaunist ja tähtsat liikum-
ist viia edasi.

Selles osas on kaitseliidu laskesportlikud klubid
liig vähe toetanud Eesti Laskurliitu.

Arvan, et seda mitte tahtmise puuduse tõttu, vaid
seetõttu, et klubid ei ole veel küllalt tuttavad liidu
tööga ega kujuta selle tähtsust ja ulatust täiel mää-
ral ette.

Olgu siinkohal toodud mõned read liidu töö kohta.
Esiteks **kapitaaltöö**, mis on liidu tegevuse aluseks.
See on:

- 1) klassikatsed ja
- 2) ühingute ja ringkondade vahelised võistlused.

Kindlat, ettekirjutatud harjutuste kooli liidus ei
ole. Iga mees harjutab omaette. Ta võimeid kontrol-
litakse klassikatseil. Klassikatsed on mõõdupuuks,
mille järgi hinnatakse liidu liikmete võimeid ja toi-
metatakse meeste valikut.

Klassikatseid peavad järjekindlalt tegema kaasa
kõik liidu liikmed, kes tahavad olla liidus tõsiseiks
liikmeiks.

Teine tähtis töö on ühingute ja ringkondade vahe-
lised võistlused. Neid peavad tegema kaasa iga aasta
kõik liidu liikmed, nende hulgas ka kaitseliidu laske-

Kaitseliitlased!

Tarvitage ainult

Tartu Tubakavabriku

**tooteid. Siis
saate kõrgeväär-
tusliku kauba, ei
tüssa riiki, ei peta
kaaskodanikkeja
toetate eestlaste
ettevõtet.**

sportlikud klubid. See on ainuke võimalus, kus kõik
liidu liikmed saavad suurvõistlusel võistelda kaasa.
Seda võimalust ei saa pakkuda oma liikmeile ükski
liitu kuuluv organisatsioon.

Mõlemad ülal loeteldud tegevused on
kohustuslikud kõigile liidu liikmeile.

Edasi järgnevad liidu meistervõistlused. Need on
mõeldud Eesti parimate laskurite väljaselgitamiseks
iga relva alal.

Suure tähtsuse omavad ka liidu poolt korraldata-
vad treeningvõistlused, eriti need, milliseid korralda-
takse väikekaliibrilise püssiga talvistel perioodidel.
Neist võistlustest peavad võtma osa kõik need liikmed,
kes soovivad saada tõeliselt headeks laskureiks.

Eelseisva talve treeningvõistlus algab 1. jaanua-
rist 1933. a. nimetuse all: „Iga lask pihta!“ Sellest
treeningust peaks küll iga kaitseliidu laskesportlik
klubi võtma osa ja võimalikult suure arvu liikmetega.

Täpsemad andmed selle treeningvõistluse kohta il-
muvad järgmises „Kaitse Kodu!“s, kuid ette olgu tea-
tatud niipalju, et lastakse vaba valiku väikekaliibrilis-
test püssidest siselaskeradadel (ruumides) 15 m kau-
guselt.

Laskesportlikud klubid võtku endale detsembrikuu
ülesandeks leida sobivaid treeninguruume ja teha ette-
valmistustöid, et võistlustega näärakuus täie hooga
hakata peale.

A. P.

Moe-, pudu- ja pesuäri **VENN. LEPP**

Kaubahoov 2
Telefon 4-81

TARTUS

Promenaadi 2
Telefon 13-54

Soovitab suures valikus:

triiksärke, kraesid, mansette, kaelasidemeid, siidkaelasalle, kindaid, trakse, sukki, sokke, taskurätte, meeste- ja naisterahva pesu, puuvillast ja villast trikoopesu, pitse, pesase ja kõiksugu moe-, pudu- ja pesukaupu.

Käsitööniite D. M. C. ja C. B.

Villast lõnga rohkeis värves.

Kootud villaseid naisterahva **jakke ja veste.**
Vihmavarje ja jalutuskeppe.

Kaabusid.

Hommiku- ja võimlemiskingi jne.

Ainuke rikkalik valik kodumaa saadusist kogu Lõuna-Eestis.

Hinnad odavad.

Müük suurel ja väikesel arvul.

„ESTONIA“ VILLAVABRIK

Tartus, Kivi tän. 1.

Soovitab head kodukootud ja välismaa villast riidet, kampsoneid, sukki, sokke ja käpikuid. Laos alati saadaval head kodu- ja välismaa villast lõnga mitmes värvis ja sordis.

V a b r i k

värvib, vanutab, pressib, käärib, kraasib ja teeb puuvillavatti.

Töö korralik. Hinnad odavad.

TARTU MAJAOMANIKKUDE PANK

Tartus, Suurturg 7. — Omas majas.

Kõnetraat 6-50. — Asutatud 1923.

Võtab raha hoiule
ja maksab ajakohast protsenti.

Annab laene
mitmesuguste kindlustuste vastu.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Panga juures asuvad:

I järgu komisjonikontor ja Kinnitus A.-S. „TURIS’e“
peagentuur.

Panga vastutajaks liikmeiks on majaomanikud ja taluperemehed.